

Yttrande M, L, C, KD

2022-01-25 3.5

Yttrande angående – Motion av Karin Pleijel (MP), Bosse Parbring (MP) och Martin Nilsson (MP) om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer

Yttrandet

Staden har en befintlig modell för social hänsyn där sociala företag och andra idéburna organisationer tillåts bli underleverantörer. Motionärerna vill utvidga detta till att gälla fler upphandlingar och därmed ytterligare begränsa vilka företag och organisationer som kan vara med i upphandlingen. Vidare vill motionärerna ytterligare få möjlighet att reservera deltagande i upphandlingar av vissa välfärdstjänster för företag som har arbetsintegration som mål, vilket kan försvåra för både privat och idéburen verksamhet.

Alliansen delar vikten av att samverka med idéburna aktörer kring arbetsmarknadsåtgärder. Därför har vi lagt ett flertal uppdrag i budget 2022 om att öka samverkan med idéburen sektor. För att nämna några har nämnden för inköp och upphandling fått i uppdrag att bistå upphandlande enheter i Göteborgs Stad att i större utsträckning göra affärer med idéburen sektor. Reserverade upphandlingar ska öka. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning har fått i uppdrag att tillsammans med socialnämnderna och idéburen sektor samverka kring arbetsmarknadsåtgärder för att få individer att gå från bidragsförsörjning till varaktig egen försörjning. Mot bakgrund av detta anses den andra beslutssatsen besvarad genom uppdrag i budget 2022. Vi kommer att yrka avslag på beslutssats ett och tre.

Yrkande

Miljöpartiet, Vänsterpartiet,
Socialdemokraterna

2022-01-21

3.5

Yrkande angående – Motion av Karin Pleijel (MP), Bosse Parbring (MP) och Martin Nilsson (MP) om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Göteborgs modell för social hänsyn i offentlig upphandling utvidgas så att krav på social hänsyn kan tillgodoses genom att arbetsintegrerade sociala företag, som har arbetsrättsliga villkor motsvarande svenska kollektivavtal, anlitas som underleverantörer.
2. Motionens andra att-sats bifalls.
3. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning får i uppdrag att ta fram ett lämpligt volymmål som markant ökar andelen upphandlingar och inköp där sociala hänsyn tas.
4. Kommunstyrelsen får i uppdrag att utreda möjligheten till ekonomisk kompensation till verksamheter som köper varor och tjänster av idéburen sektor i de fall kostnaden är högre än marknadspris

Yrkandet

Staden har stora möjligheter att kunna påverka utbud och inriktning på de varor och tjänster som konsumeras i Göteborg. Göteborgs stad har sedan 2016 en modell för social hänsyn i form av sysselsättningskrav i upphandling. Upphandlingsmodellen hör till ett av stadens mest underskattade verktyg för sysselsättning och jämlikhet. Många personer har fått arbete genom sådana upphandlingar. Modellen är bra och viktig men den behöver kompletteras så att den inte bara riktas mot stora företag som ställer sysselsättningskrav, utan tydligt involverar företag, som redan idag bedriver sin verksamhet med social hållbarhet som syfte.

Vi ser optimistiskt på den roll som arbetsintegrerade sociala företag kan spela, och inte minst i och med lagstiftningen kring reserverad upphandling. Det rättsliga territoriet är ännu något osäkert och löst definierat, vilket bara gör det än viktigare för staden att pröva

lagstiftningen och – i den mån det gynnar berörda verksamheter och staden som helhet – bereda den idéburna sektorn plats där vinstintresset tillåts dominera idag. Samtidigt är det viktigt att även dessa aktörer uppfyller vissa fundamentala villkor på arbetsmarknaden och grundbultar i den svenska modellen: personalen ska ha arbetsrättsliga villkor motsvarande svenska kollektivavtal.

I enlighet med synpunkter som Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning lämnat i sitt remissvar bör en ram för hur många som kan få anställning genom social hänsyn genom nya och befintliga avtal tas fram. Nyckeltal för personer som får jobb är helt nödvändigt att justera upp. Mätmetoderna för hur det görs behöver ses över och justeras. Det är mest lämpligt att nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning ges i uppdrag att ta fram ett målvärde.

Yrkande ang Motion av Karin Pleijel (MP), Bosse Parbring (MP) och Martin Nilsson (MP) om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Beslutssats 1 och 3 avslås
2. Beslutssats 2 anses besvarad genom uppdrag i kommunfullmäktiges budget för 2022.

Yrkandet

Demokraterna delar motionens intentioner, men avslår beslutssatserna 1 och 3 med hänvisning till yttrande från Nämnden för Inköp och Upphandling samt Nämnden för Arbetsmarknad- och Vuxenutbildning.

Den andra beslutssatsen motsvaras av uppdrag till Nämnden för Inköp och upphandling i föreliggande budget och kan därmed anses besvarad.

Yrkande

Sverigedemokraterna

Datum 2021-12-07

Ärende nr 3.4

Yrkande angående – Motion av Karin Pleijel (MP), Bosse Parbring (MP) och Martin Nilsson (MP) om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att i samverkan med Inköps- och upphandlingsnämnden säkerställa att stadens verksamheter har tillräcklig kunskap om reserverad upphandling och korrekt utförd direktupphandling.
2. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda möjligheterna till kompensation för de verksamheter vars budgetar påverkas av prisnivåer i reserverade upphandlingar.

Yrkandet

Inköps och upphandlingsförvaltningen har sedan tidigare i uppdrag att öka andelen reserverade upphandlingar i Göteborgs Stad och bistå upphandlande enheter att göra affärer med idéburen sektor. Den idéburna sektorns utbud möter inte till stora delar stadens gemensamma behov (det som upphandlas av Inköp och upphandling).

Förvaltningar och bolag har andra och tillfälliga behov och större möjlighet att göra affärer med den idéburna sektorn. Det är därför av stor vikt att kvalitetssäkra kunskapen om reserverad upphandling och korrekt utförd direktupphandling hos Stadens verksamheter.

Utöver detta kan sådan upphandling medföra ökade kostnader för staden och verksamheterna när avrop görs till priser som är högre än de marknadsmässiga.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2021-11-05

Diarienummer 0809/21

Handläggare

Petra Senthén

Telefon: 031-368 03 35

E-post: petra.senthen@stadshuset.goteborg.se

Motion av Karin Pleijel (MP), Bosse Parbring (MP) och Martin Nilsson (MP) om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer

Motionen

Karin Pleijel (MP), Bosse Parbring (MP) och Martin Nilsson (MP) har lämnat förslag att kommunfullmäktige tar beslut som avser upphandling av sociala företag och idéburna aktörer. Förslaget består av tre delar. En del av förslaget innebär att Göteborg stads modell för social hänsyn i offentlig upphandling utvidgas med krav på att social hänsyn tillgodoses genom att arbetsintegrerande sociala företag anlitas som underleverantörer. En annan del av förslaget innebär att upphandlande enheter i Göteborgs Stad i större utsträckning ska göra affärer och sluta avtal med idéburen sektor till exempel genom att i ökande utsträckning använda de möjligheter till reserverad upphandling som Lagen om offentlig upphandling medger. Ytterligare en del av förslaget innebär att nämnden för inköp och upphandling ges i uppdrag att ta fram ett lämpligt volymmål som markant ökar andelen upphandlingar och inköp där sociala hänsyn tas.

Göteborgs Stad prövade en modell för social hänsyn i upphandling under åren 2013-2016. Kommunfullmäktige fattade beslut 2016 om modellen för social hänsyn i upphandling som innebär att stadens alla upphandlade enheter ska tillämpa modellen när det är möjligt och lämpligt.

Motionärerna vill att Göteborgs Stad modell för social hänsyn breddas och utvecklas till att omfatta företag som bedriver sin verksamhet utifrån social hållbarhet. De sociala företagen kan i stor utsträckning skapa flexibla lösningar som passar brukarna. Motionärerna ser därför att dessa företag bör få en ökad andel i de offentliga upphandlingarna och pekar på att detta ligger i linje med den nationella upphandlingsstrategiens mål nr 7 ”att öka den idéburna sektorns möjligheter till medverkan i de offentliga kontrakten”. Motionärerna menar att göteborgarna kommer att gynnas av att fler får del av det som den idéburna sektorn erbjuder. Därför bör Göteborg i större utsträckning använda sina möjligheter till att främja företag, civilsamhället och organisationer med stort socialt ansvarstagande i de fall det är möjligt.

Remissinstanser

Motionen har remitterats för yttrande till nämnden för inköp och upphandling, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, idrotts- och föreningsnämnden, socialnämnd Sydväst, Business Region Göteborg AB och Förvaltnings AB Framtiden samt för eventuellt yttrande till Göteborgs Stads pensionärsråd respektive råd för

funktionshinderfrågor. Göteborgs Stads pensionärsråd avstår från yttrande.
Remissinstansernas svar är sammanställda i nedanstående tabell.

Remissinstans	Beslut	Kommentar
Nämnden för inköp och upphandling	<p>Avstyrker att-sats 1 och 3</p> <p>Tillstyrker att-sats 2</p> <p>Yrkande MP, V</p>	<p>Modellen för social hänsyn tillåter redan idag sociala företag och andra idéburna organisationer att bli underleverantörer. Ett beslut om att modellen ska breddas mot det som den redan tillåter är verkningslöst. Ett förslag är att Kommunstyrelsen ges uppdrag att utreda möjligheterna till kompensation för de verksamheter vars budgetar påverkas av prisnivåer i reserverade upphandlingar, innan ett beslut tas om att öka andelen reserverade upphandlingar.</p> <p>Om annat målvärde ska ersätta befintligt nyckeltalet om 100 personer som ska få jobb genom social hänsyn, är det snarare ett effektmål än ett mål om andel upphandlingar med specifika krav. Uppdraget att definiera ett sådant målvärde ges förslagsvis Arbetsmarknad och vuxenutbildningsförvaltningen för att utgå från olika typer av insatser för målgrupper som kan vara aktuella.</p>
Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning	<p>Avstyrker att-sats 1 och 3</p> <p>Tillstyrker att-sats 2</p> <p>Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande.</p>	<p>En ram för hur många som kan få anställning genom social hänsyn genom nya och befintliga avtal bör tas fram. Nyckeltal för personer som får jobb är helt nödvändigt att justera upp. Mätmetoderna för hur det görs behöver ses över och justeras. Det är mest lämpligt att nämnden för arbetsmarknad och</p>

		vuxenutbildning ges i uppdrag att ta fram ett målvärde.
Idrotts- och föreningsnämnden	Tillstyrker Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande.	Redan befintlig modell för social hänsyn möjliggör för social hänsyn även hos underleverantörer. Genomlysning om ett volymmål skulle utgöra en lösning för att öka samhällsnyttan, däremot är det av stor vikt att bedöma nyttor och effekter av ställda krav i samband med uppföljning. Kompetens om Agenda 2030 är en utmaning i sammanhanget.
Socialnämnd Sydväst	Tillstyrker Yttrande från M, L och C Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande.	Det är en utmaning att nå de personer som står långt ifrån arbetsmarknaden och i det arbetet behövs många kompetenser och en utvecklad samverkan med idéburen sektor och sociala företag som kan vara en viktig del i det arbetet. Exempel på hur modellen kan utvidgas är pågående EU-projektet Vamos.
Business Region Göteborg AB	Avstyrker att-sats 1 Avstår att-sats 2 Tillstyrker att-sats 3	Det är redan möjligt att använda sociala företag som underleverantörer. Viktigt är att små och medelstora företag, oavsett organisationsform, har möjlighet att sluta avtal med Göteborgs Stad. Efter att BRG under perioden 2014-2018 hade uppdraget att arbeta för socialt företagande var bedömningen att nya tankegångar och en affärsmässig beteendeförändring behövdes över tid för att sektorn skulle bli mer stabil och ekonomiskt hållbar. Det gällde även nya beteendemönster från offentlig sektor och politiken. Bland

		<p>annat föreslogs prioritering av en policy för offentlighetens roll i relation till sociala företag och sociala innovationer. Ett annat förslag var att påvisa nyttan av en sådan roll för staden.</p>
<p>Förvaltnings AB Framtiden</p>	<p>Översänder kontorets skrivelse som eget yttrande.</p>	<p>Bolagen inom Framtidenkoncernen har under lång tid ställt sysselsättningsfrämjande sociala krav. Bostads AB Poseidon har tecknat idéburna offentliga partnerskap (IOP). Det kan bli resurskrävande om stadens bolag och förvaltningar ska göra separata marknadsanalyser och genomföra avskilda reserverade upphandlingar. Samordning inom staden kan behövas för att underlätta och effektivisera förfarandet för de enskilda beställarna. Uppdraget till nämnden för inköp och upphandling bör vidgas till att nämnden ser över förutsättningarna för att i större utsträckning teckna separata ramavtal med sociala företag som uppfyller villkoren i LOU.</p>
<p>Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor</p>	<p>Tillstyrker</p>	<p>Det är viktigt att konsumentperspektivet stärks. Vid en eventuell komplettering av modellen för upphandling med sociala hänsyn måste det garanteras att ett eventuellt leverantörsbyte inte medför negativa konsekvenser för konsumenten. Effekterna av leverantörsbyte måste analyseras ur ett konsumentperspektiv. Den upphandlade tjänsten ska ha lika bra eller bättre kvalitet för konsumenten än det alternativ den ska ersätta.</p>

Bedömning ur ekonomisk dimension

Samtliga remissinstanserna ställer sig positiva till upphandling av sociala företag och idéburna aktörer. Flera av dem uppmärksammar samtidigt att sådan upphandling kortsiktigt kan medföra ökade kostnader för staden, men i det längre perspektivet uppvägas av social nytta i form av fler invånare som kommer närmare arbetsmarknaden och egen försörjning. En sådan utveckling skulle i så fall innebära minskade kostnader för staden. Behov av kvalitetssäkring enligt uppställda krav föreslås av några nämnder. Andra förslag är krav på att mervärdet definieras vid upphandling av sociala företag och idéburna aktörer. Ett par remissvar gör bedömningen att kostnader för kompensation till avropande organisationer kan komma att aktualiseras, dels för att uppväga att priset som är högre än det marknadsmässiga, dels för att säkerställa att avropen inte blir för få.

Bedömning ur ekologisk dimension

Stadsledningskontoret har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Utveckling av ett bredare arbetssätt tillsammans med idéburen sektor nämns som ett sätt för staden att i ökad utsträckning kunna erbjuda individer långt från arbetsmarknaden sammanlänkade insatser såsom jobbaktiviteter, utbildning och arbetsintegration. Referenser görs i något remissvar till stadens långsiktiga styrande dokument Jämlik stad avseende delaktighet och inkludering på arbetsmarknaden respektive handlingsplan för Näringslivsstrategiska programmet avseende målsättningen att 120 000 nya jobb ska skapas i Göteborgsregionen till 2035.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och utredning

Stadsdirektör

Bilagor:

1. Motionen
2. Nämnden för inköp och upphandlings handlingar 2021-09-23 § 85
3. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildnings handlingar 2021-10-19 § 145
4. Idrotts- och föreningsnämndens handlingar 2021-10-27 § 152
5. Socialnämnd Sydvästs handlingar 2021-10-27 § 256
6. Business Region Göteborg AB 2021-10-25 § 109
7. Förvaltnings AB Framtidens handlingar 2021-10-13 § 14
8. Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor 2021-10-04 § 89

Handling 2021 nr 103

Motion av Karin Pleijel (MP), Bosse Parbring (MP) och Martin Nilsson (MP) om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer

Göteborg stad upphandlar varor och tjänster för stora belopp. För 2019 handlade det om 24,9 miljarder kronor. Det ger staden en stor möjlighet att kunna påverka utbud och inriktning på de varor och tjänster som konsumeras i Göteborg. Det staden efterfrågar blir attraktivt för företag att producera och leverera.

Göteborgs stad har sedan 2016 en modell för social hänsyn i form av sysselsättningskrav i upphandling. Många personer har fått arbete genom sådana upphandlingar. Modellen behöver kompletteras så att den inte bara riktas mot stora företag som ställer sysselsättningskrav, utan tydligt involverar företag, som redan idag bedriver sin verksamhet med social hållbarhet som syfte.

Sociala företag och idéburen sektor erbjuder tjänster som på ett gynnsamt sätt kompletterar stadens eget utbud. De kan ofta skapa de flexibla lösningar som krävs för att tillgodose speciella krav hos brukarna. De bör därför få en större plats i offentliga upphandlingar i enlighet med den nationella upphandlingsstrategins mål nr 7 "att öka den idéburna sektorns möjligheter till medverkan i de offentliga kontrakten."

Vi anser att staden tydligt bör verka för att sociala företag och idéburen sektor ska tilldelas fler kontrakt eller få utföra fler tjänster tex inom ramen för idéburet offentligt partnerskap. Staden behöver därför i högre grad använda möjligheten att reservera lämpliga upphandlingar för företag som har arbetsintegration som mål.

Genom LOU finns möjligheten att reservera deltagande i upphandlingar av vissa välfärdstjänster till organisationer som uppfyller särskilda krav. Det kan handla om att företaget ska återinvestera sin vinst i verksamheten, eller att företaget ska vara ägt eller drivet av personalen.

Göteborgarna gynnas av att få del av den bredd som den idéburna sektorn tillför kommunens verksamheter. I Göteborg ska vi jobba tillsammans för att stärka den sociala hållbarheten och med upphandling kommer stora påverkansmöjligheter. Därför bör Göteborg i större utsträckning använda sina möjligheter till att främja företag, civilsamhället och organisationer med stort socialt ansvarstagande i de fall det är möjligt.

Kommunfullmäktige föreslår besluta att:

1. Göteborgs modell för social hänsyn i offentlig upphandling ska utvidgas så att krav på social hänsyn kan tillgodoses genom att arbetsintegrerande sociala företag anlitas som underleverantörer.
2. Upphandlande enheter i Göteborgs Stad ska i större utsträckning göra affärer och sluta avtal med idéburen sektor till exempel genom att i ökande utsträckning använda de möjligheter till reserverad upphandling som Lagen om offentlig upphandling medger.
3. Nämnden för inköp och upphandling får i uppdrag att ta fram ett lämpligt volymmål som markant ökar andelen upphandlingar och inköp där sociala hänsyn tas.

Karin Pleijel (MP)

Bosse Parbring (MP)

Martin Nilsson (MP)

Svar på remiss: Motion om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer

§ 85, 236/21

Beslut

1. Inköps- och upphandlingsnämnden beslutar att avstyrka att Kommunfullmäktige beslutar att Göteborgs modell för social hänsyn i offentlig upphandling ska utvidgas så att krav på social hänsyn kan tillgodoses genom att arbetsintegrerande sociala företag anlitas som underleverantörer.
2. Inköps- och upphandlingsnämnden beslutar att tillstyrka att Kommunfullmäktige beslutar att upphandlande enheter i Göteborgs Stad i större utsträckning ska göra affärer och sluta avtal med idéburen sektor till exempel genom att i ökande utsträckning använda de möjligheter till reserverad upphandling som lagen om offentlig upphandling medger.
3. Inköps- och upphandlingsnämnden föreslår att Kommunstyrelsen utreder möjligheten till ekonomisk kompensation till verksamheter som köper varor och tjänster av idéburen sektor i de fall kostnaden är högre än marknadspris.
4. Inköps- och upphandlingsnämnden beslutar att avstyrka att Kommunfullmäktige beslutar att inköps- och upphandlingsnämnden får i uppdrag att ta fram ett lämpligt volymmål som markant ökar andelen upphandlingar och inköp där sociala hänsyn tas.

Ärendet

Inköps- och upphandlingsnämnden ombeds inkomma med ett yttrande kring motion om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer. Sista svarsdag är 29 oktober 2021.

Handlingar

1. Tjänsteutlåtande 23 augusti 2021.
2. Motion om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen

Yrkande från (mp) och (v)

1. Att nämnden beslutar att tillstyrka att Kommunfullmäktige beslutar att Göteborgs modell för sociala hänsyn i offentlig upphandling ska utvidgas så att krav på social

hänsyn kan tillgodoses genom att arbetsintegrerande sociala företag anlitas som underleverantörer

2. Att Göteborgs Stads inköps- och upphandlingsnämnd bifaller motionens att sats 3.

3. Att Göteborgs Stads inköps- och upphandlingsnämnd i övrigt bifaller att-sats 2 och 3 i förvaltningens TU.

Eva Ternegren (MP) och Håkan Eriksson (V) yrkar bifall till yrkandet från (MP) och (V).

Gustaf Göthberg (M), Tomas Holst (D) och Oskar Andersson (S) yrkar bifall till förvaltningens tjänsteutlåtande och avslag till yrkandet från (MP) och (V).

Ditte Nörby (L) yrkar bifall till förvaltningens tjänsteutlåtande.

Propositionsordning

Ordförande frågar om nämnden kan besluta enligt förvaltningens förslag och finner att det är nämndens beslut.

Dag för justering

2021-09-30

Vid protokollet

Sekreterare

Emelie Herou

Ordförande

Gustaf Göthberg

Justerande

Eva Ternegren

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2021-08-23

Diarienummer N050-0236/21

Handläggare: Linda Nilsson

Telefon: 031-366 37 16

E-post: linda.nilsson@ink.goteborg.se

Svar på motion om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer

Förslag till beslut

1. Inköps- och upphandlingsnämnden beslutar att avstyrka att Kommunfullmäktige beslutar att Göteborgs modell för social hänsyn i offentlig upphandling ska utvidgas så att krav på social hänsyn kan tillgodoses genom att arbetsintegrerande sociala företag anlitas som underleverantörer.
2. Inköps- och upphandlingsnämnden beslutar att tillstyrka att Kommunfullmäktige beslutar att upphandlande enheter i Göteborgs Stad i större utsträckning ska göra affärer och sluta avtal med idéburen sektor till exempel genom att i ökande utsträckning använda de möjligheter till reserverad upphandling som Lagen om offentlig upphandling medger.
3. Inköps- och upphandlingsnämnden föreslår att Kommunstyrelsen utreder möjligheten till ekonomisk kompensation till verksamheter som köper varor och tjänster av idéburen sektor i de fall kostnaden är högre än marknadspris.
4. Inköps- och upphandlingsnämnden beslutar att avstyrka att Kommunfullmäktige beslutar att Nämnden för inköp och upphandling får i uppdrag att ta fram ett lämpligt volymmål som markant ökar andelen upphandlingar och inköp där sociala hänsyn tas.

Sammanfattning

Inköps- och upphandlingsnämnden ombeds att svara på en motion av Karin Pleijel (MP), Bosse Parbring (MP) och Martin Nilsson (MP) om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer.

Förvaltningens bedömning är att både affärer med idéburen sektor och användningen av modellen för social hänsyn är metoder som kan bidra till ökad arbetsintegration och tillföra ett mervärde i stadens affärer som gynnar personer i utanförskap. Modellen för social hänsyn tillåter redan idag sociala företag och andra idéburna organisationer att bli underleverantörer. Ett beslut om att modellen ska breddas mot det som den redan tillåter bedömer förvaltningen vara verkningslöst och förvaltningen föreslår därför att nämnden beslutar att avstyrka den första beslutspunkten.

Förvaltningen är positiv till att hela staden adresseras genom beslutet att i större utsträckning göra affärer och sluta avtal med idéburen sektor. Dock har förvaltningen sett utmaningar i arbetet med reserverad upphandling i form av ett begränsat utbud samt högre prisbild från idéburna aktörer. Förvaltningen ser därför en risk för att verktyget med reserverade upphandlingar inte kommer att användas i den omfattning som skulle kunna vara möjlig och föreslår att Kommunstyrelsen ges uppdrag att utreda möjligheterna

till kompensation för de verksamheter vars budgetar påverkas av prisnivåer i reserverade upphandlingar, innan ett beslut tas om att öka andelen reserverade upphandlingar.

Förvaltningen har nyligen satt ett nyckeltal för antal personer som ska få jobb genom social hänsyn och för innevarande år är målsättningen 100 personer. Om ett annat målvärde ska tas fram föreslår förvaltningen dels att det är ett effektmål och inte mål om andel upphandlingar med specifika krav, dels att Arbetsmarknad och vuxenutbildningsförvaltningen ges uppdraget för att utgå från olika typer av insatser för målgrupper som kan vara aktuella.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen har inte funnit någon säker information huruvida sysselsättningskrav påverkar anbudspriserna i de upphandlingar det används.

Förvaltningens arbete med att öka andelen reserverade upphandlingar har visat på att priser på varor och tjänster från arbetsintegrerade sociala företag är höga. Detta skulle kunna motiveras med att de förutom att leverera en vara eller tjänst även kan generera ett värde som kan innebära en besparing för samhället och Göteborgs Stad. Men högre priser ger effekten att den beställande och betalande parten i staden kan få kraftigt ökade kostnader vilket de inte kompenseras för.

Då det redan idag är möjligt för en leverantör att anlita ett socialt företag som underleverantör i en upphandling där krav på social hänsyn ställs gör förvaltningen ingen bedömning av ekonomiska effekter av ett sådant beslut.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Om upphandlingarna med sociala hänsyn ökas och fler personer kommer i arbete genom anställning hos leverantörer till staden är det positivt för social hållbarhet. En ökad styrning mot alla stadens upphandlande enheter för att öka upphandlingar med social hänsyn kan därför vara positivt för social hållbarhet. Förvaltningen anser dock att ett eventuellt volymmål bör sättas som ett effektmål med antal personer i arbete i fokus, snarare än andel upphandlingar med specifika krav.

Om staden ökar antal reserverade upphandlingar eller på andra sätt gör mer affärer med idéburen sektor bör också detta ha en positiv effekt på social hållbarhet. Dock är ett medskick att det mervärde som idéburna organisationer kan tillföra i en affär med staden bör kunna beskrivas av leverantörerna samt efterfrågas av upphandlande verksamheter. Den upphandlande verksamheten har då större möjligheter att värdera anbudspriset i förhållande till både det efterfrågade och till det sociala mervärdet.

Förvaltningens bedömning är alltså att både affärer med idéburen sektor och användningen av modellen för social hänsyn är metoder som kan bidra till ökad arbetsintegration och tillföra ett mervärde i stadens affärer som gynnar personer i utanförskap. Samtidigt bedömer förvaltningen att de två metoderna är allt för olika för att gynnas av att integreras till en.

Ärendet

Inköps- och upphandlingsnämnden ombeds inkomma med ett yttrande kring motion av Karin Pleijel (MP), Bosse Parbring (MP) och Martin Nilsson (MP) om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer. Sista svarsdag är 29 oktober 2021.

Beskrivning av ärendet

Motionen föreslår att Kommunfullmäktige beslutar att:

1. Göteborgs modell för social hänsyn i offentlig upphandling ska utvidgas så att krav på social hänsyn kan tillgodoses genom att arbetsintegrerande sociala företag anlitas som underleverantörer.
2. Upphandlande enheter i Göteborgs Stad ska i större utsträckning göra affärer och sluta avtal med idéburen sektor till exempel genom att i ökande utsträckning använda de möjligheter till reserverad upphandling som Lagen om offentlig upphandling medger.
3. Nämnden för inköp och upphandling får i uppdrag att ta fram ett lämpligt volymmål som markant ökar andelen upphandlingar och inköp där sociala hänsyn tas.

Modellen Social hänsyn

Begreppet social hänsyn används i många sammanhang om olika typer av sociala krav så som arbetsrättsliga villkor, tillgänglighet eller sysselsättning. I Göteborgs stad refereras ofta till social hänsyn med meningen att i upphandling ställa krav om att personer långt från arbetsmarknaden ska få jobb hos tilldelad leverantör. Kommunfullmäktige beslutade 2016 om att modellen för social hänsyn skulle tillämpas av alla upphandlande enheter i staden när det var möjligt och lämpligt. Inköp och upphandling och Arbetsmarknad och vuxenutbildning är utsedda att stödja övriga staden med kravställning och matchning av arbetssökande personer, samt har ansvar för att förvalta och utveckla modellen.

Modellen för social hänsyn vänder sig inte i första hand till stora företag så som anges i motionen. Krav på social hänsyn ställs i upphandlingar där affären är tillräckligt stor och tjänstedelen är tillräckligt omfattande. De leverantörer som blir aktuella för krav på social hänsyn är de som har kapacitet att lägga anbud på dessa upphandlingar och uppfylla kraven. Modellen kan tillämpas i alla de upphandlingar av tjänster och varor där det utifrån proportionalitetsprincipen och upphandlingsrätten är möjligt att ställa dessa villkor, under förutsättning att det finns personer inom målgrupperna som bedöms kunna utföra arbetet inom den upphandlade tjänsten.

När krav ställs på social hänsyn kan detta överföras på en underleverantör. Det finns ingen begränsning i vilken typ av organisation eller företag som kan vara underleverantör och verkställa kravet om social hänsyn. Om ett arbetsintegrerande socialt företag blir underleverantör till ett av staden upphandlat företag, och kravet överförs till det arbetsintegrerande sociala företaget, då ska anställningen göras av det sociala företaget. Redan anställda personer i ett socialt företag räknas inte, utan syftet med modellen för social hänsyn är att matcha göteborgare som står långt från arbetsmarknaden till lämpliga jobb på arbetsmarknaden genom nyanställning. Det är dock ovanligt att sociala företag blir underleverantörer till av staden upphandlade leverantörer. Förvaltningen har inte utrett varför det förhåller sig så.

Förvaltningen har nyligen satt ett nyckeltal för antal personer som ska få jobb genom social hänsyn. För innevarande år är målsättningen 100 personer. Inköp och upphandling har inte full rådighet över om målsättningen kan nås. Det beror på antal upphandlingar med krav under de senaste åren, konjunktur och arbetsmarknadsläge inom aktuella branscher, samt kapaciteten hos Arbetsmarknad och vuxenutbildning som ska matcha personer till rätt tjänst. Målsättningen kan därför komma att justeras både uppåt och nedåt för kommande år.

Målgrupper

Både inom ramen för modellen social hänsyn och för arbetsintegrerade sociala företag i den idéburna sektorn, är syftet att öka arbetsintegrationen. Målgruppen som modellen för social hänsyn riktar sig mot är personer som står långt från arbetsmarknaden men som ändå har möjlighet att ta en heltidstjänst. Förvaltningen för Arbetsmarknad och vuxenutbildning tillgodoser i vissa fall utbildning inför en anställning. Personer som kommer i fråga ska ha möjlighet att tillgodogöra sig en utbildning samt därefter ta en heltidsanställning. Matchning och rekrytering sker främst av personer som finns inskrivna inom Arbetsmarknad och vuxenutbildnings verksamheter. Leverantören kallar till anställningsintervju och anställer den mest lämpade.

Den idéburna sektorn innehåller många olika typer av aktörer, varav arbetsintegrerade sociala företagen (ASF) är en delmängd. ASF:er sysselsätter personer som står eller har stått långt från arbetsmarknaden. Målgruppen för ASF:ernas nyrekrytering är personer som inte behöver ha full kapacitet eller vars kapacitet kan variera beroende på personens förutsättningar och rehabilitering. Flera ASF:er bedriver arbetsträning. Inom ASF:ernas personalgrupp finns ett högre mått av oförutsägbarhet och det krävs en större flexibilitet från den leverantör som anlitar dem.

Uppdrag att bistå upphandlande enheter att göra affärer med idéburen sektor

Inköps och upphandlingsförvaltningen har sedan tidigare i uppdrag att öka andelen reserverade upphandlingar i Göteborgs Stad och bistå upphandlande enheter att göra affärer med idéburen sektor. Förvaltningen har bland annat varit med och startat upp sakfrågeforum för reserverade upphandlingar där den idéburna sektorn och Stadens verksamheter kan mötas. En erfarenhet från arbetet med uppdraget är att den idéburna sektorns utbud till stora delar inte möter det behov som idag upphandlas av Inköp och upphandling, det vill säga stadens gemensamma behov. Det handlar både om vilken typ av tjänst som efterfrågas och vilken kapacitet företagen har. Förvaltningens bedömning är att förvaltningar och bolag som har andra och tillfälliga behov är de som har den största möjligheten att göra affärer med den idéburna sektorn. Förvaltningen arbetar därför för att sprida kunskapen om reserverad upphandling till Stadens verksamheter samt att informera dem om de breda möjligheterna inom korrekt genomförda direktupphandlingar.

Identifierade utmaningar

Även om utbud och efterfrågan inte alltid möts undersöker Inköps- och upphandlingsförvaltningen löpande möjligheterna till att göra reserverade upphandlingar. Under våren 2021 har två avtalsområden identifierats som möjliga för reserverad upphandling, Städtjänster och Profilprodukter till det planerade jubileet 2021. Dessutom har uppföljning av den reserverade upphandlingen av fruktkorgar gjorts, det är en av två reserverade upphandlingar som tidigare är genomförda av inköps- och upphandlingsförvaltningen.

I båda fallen med identifierade möjligheter till reserverade upphandlingar genomfördes marknadsdialoger. Profilprodukterna stannade där då det tydligt framkom att beställarens behov och budget inte kunde mötas av de sociala företagen, trots förändringar i sortimentet för att möjliggöra en reserverad upphandling. I upphandlingen av lokalvård för idrottshallar ledde marknadsdialogen till att Inköp- och upphandlingsförvaltningen gick vidare med en reserverad upphandling. I den reserverade upphandlingen lämnades ett anbud in från ett socialt företag. Då det sociala företagets anbudspris översteg beställarens budget fick upphandlingen avbrytas och ett förhandlat förfarande inleddes. I förhandlingen kunde parterna inte mötas och upphandlingen fick avbrytas, detta trots att beställaren utökade sin budget jämfört med det beställaren betalat tidigare. Efter förhandlingen låg det sista anbudet på 58 procent över beställarens budget och ungefär 65 procent högre än andra kommersiella anbudsgivare. I uppföljningen av fruktkorgar som genomförts kan konstateras att de sociala företagen som levererar fruktkorgarna har ett kilopris som för de flesta fruktkorgarna ligger 40-50 procent högre jämfört med andra aktörer på marknaden.

Förvaltningens bedömning

Förslaget om att utvidga modellen

Förvaltningens bedömning är att både affärer med idéburen sektor och användningen av modellen för social hänsyn är metoder som kan bidra till ökad arbetsintegration och tillföra ett mervärde i stadens affärer som gynnar personer i utanförskap. Samtidigt bedömer förvaltningen att de två metoderna är allt för olika för att gynnas av att integreras till en. När ett socialt företag eller annan idéburen verksamhet är möjlig som leverantör bör det vara mer effektivt att reservera hela eller delar av en upphandling för denna marknadsaktör. I andra fall, till exempel när kontraktsvärdet är stort och tjänsten omfattande, kan modellen för social hänsyn användas. Då metoderna riktas mot något olika målgrupper, där gruppen inom social hänsyn är mer jobbredd och ska kunna ta ett heltidsarbete, kompletterar metoderna varandra.

Modellen för social hänsyn tillåter redan idag sociala företag och andra idéburna organisationer att bli underleverantörer. Om de blir det och stadens upphandling innehåller ett krav om social hänsyn som förs vidare från huvudleverantören faller det på denna organisation att verkställa det genom att anställa. Ett beslut om att modellen ska breddas mot det som den redan tillåter bedömer förvaltningen vara verkningslöst och förvaltningen föreslår därför att nämnden beslutar att avstyrka den första beslutspunkten.

I ökad grad använda reserverad upphandling

Förvaltningen är positiv till att uppdraget att bistå upphandlande enheter i staden att i ökad utsträckning göra affärer med idéburen sektor, utvidgas till att riktas mot hela staden. Bedömningen är att större delen av möjliga affärer med idéburen sektor ligger i upphandlingar som görs för speciella behov av enskilda förvaltningar och bolag. Dock har förvaltningen sett utmaningar i arbetet med reserverad upphandling i form av ett begränsat utbud samt högre prisbild från idéburna aktörer. Förvaltningen ser därför en risk för att verktyget med reserverade upphandlingar inte kommer att användas i den omfattning som skulle kunna vara möjlig, mot bakgrund av att beställarnas budget påverkas för mycket. Förvaltningen föreslår därför att Kommunstyrelsen ges uppdrag att

utreda möjligheterna till kompensation för de verksamheter vars budgetar påverkas av prisnivåer i reserverade upphandlingar, innan ett beslut tas om att öka andelen reserverade upphandlingar.

Ta fram lämpligt volymmål

I motionen föreslås Kommunfullmäktige besluta att ge Nämnden för inköp och upphandling i uppdrag att ta fram ett lämpligt volymmål som markant ökar andelen upphandlingar och inköp där sociala hänsyn tas. Förvaltningen är positiv till att ett mål sätts för att i högre grad använda upphandling och inköp som verktyg för att möjliggöra ökad arbetsintegration. Oavsett om det är genom modellen för social hänsyn, genom affärer med idéburen sektor eller andra sätt. Förvaltningen gör bedömningen att det är mest lämpligt om Arbetsmarknad och vuxenutbildning ges i uppdrag att ta fram ett målvärde som tar hänsyn till Arbetsmarknad och vuxenutbildnings olika insatser och åtgärder mot målgrupperna.

Förvaltningens bedömning är att om ett volymmål ska anges bör det fokusera på effekten med social hänsyn, dvs personer i arbete eller arbetsintegration på andra sätt. Målet bör inte formuleras som att en viss andel upphandlingar eller inköp ska göras med särskilda kriterier såsom social hänsyn. Staden har tidigare haft mål om att femtio procent av alla upphandlingar skulle göras med social hänsyn, och erfarenheten från det är att det är ett svårt mål att förhålla sig till för förvaltningar och bolag.

Linda Nilsson
Avdelningschef Hållbarhet

Henrik Karlsson
Förvaltningsdirektör

Yttrande till kommunstyrelsen om motion av Karin Pleijel (MP), Bosse Parbring (MP) och Martin Nilsson (MP) om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer

§ 145, 1106/21

Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning har getts möjlighet att yttra sig om en motion till kommunfullmäktige om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer.

Beslut

1. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning avstyrker att-sats 1 och 3 i motionen av Karin Pleijel (MP), Bosse Parbring (MP) och Martin Nilsson (MP) om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer.
2. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning tillstyrker att-sats 2 i motionen av Karin Pleijel (MP), Bosse Parbring (MP) och Martin Nilsson (MP) om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer.
3. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.
4. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning bordlägger yrkandet från Mp, V, Fi.

Handlingar

Tjänsteutlåtande, 2021-10-19

Bilaga 1: Motion av Karin Pleijel (MP), Bosse Parbring (MP) och Martin Nilsson (MP) om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer

Yrkande från Mp, V och Fi

Yrkanden

Andreas Hernbo (MP) yrkar på bifall till skriftligt yrkande från Mp, V och Fi.

Birgitta Lindgren Karlsson (D) yrkar på bordläggning av yrkandet från Mp, V och Fi.

Anders Svensson (M) och Ingrid Andreae (S) yrkar på bifall till förvaltningens förslag till beslut samt bordläggning av det skriftliga yrkandet från Mp, V och Fi.

Beslutsgång

Ordförande ställer först frågan om det skriftliga yrkandet från Mp, V och Fi ska bordläggas eller hanteras idag och finner att nämnden beslutar att bordlägga yrkandet.

Ordförande finner därefter att det endast återstår ett förslag till beslut och att nämnden beslutar i enlighet med förvaltningens förslag till beslut.

Utdrag ur protokoll
Sammanträdesdatum: 2021-10-19

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret (diarienummer 0809/21) senast den 29 oktober 2021.

Dag för justering

2021-10-19

Vid protokollet

Sekreterare

Mathias Henriksson

Ordförande

Anders Svensson (M)

Justerande

Andreas Hernbo (MP)

Protokollsutdragets riktighet intygas av nämndsekreterare Mathias Henriksson.

Justerat yrkande från Mp, V och Fi om motion av Karin Pleijel (MP), Bosse Parbring (MP) och Martin Nilsson (MP) om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer

1. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning avstyrker att-sats 1 i motionen av Karin Pleijel (MP), Bosse Parbring (MP) och Martin Nilsson (MP) om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer.

2. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning tillstyrker att-sats 2 i motionen av Karin Pleijel (MP), Bosse Parbring (MP) och Martin Nilsson (MP) om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer

3. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning avstyrker att-sats 3 i motionen av Karin Pleijel (MP), Bosse Parbring (MP) och Martin Nilsson (MP) om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer till förmån för att nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning får i uppdrag att ta fram ett lämpligt volymmål som markant ökar andelen upphandlingar och inköp där sociala hänsyn tas.

4. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2021-10-19

Diarienummer 1106/21

Handläggare

Anette Åke

Telefon: 031-365 00 00 (växel)

E-post: anette.ake@arbvux.goteborg.se

Yttrande till kommunstyrelsen om motion av Karin Pleijel (MP), Bosse Parbring (MP) och Martin Nilsson (MP) om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer

Förslag till beslut

1. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning avstyrker att-sats 1 och 3 i motionen av Karin Pleijel (MP), Bosse Parbring (MP) och Martin Nilsson (MP) om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer.
2. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning tillstyrker att-sats 2 i motionen av Karin Pleijel (MP), Bosse Parbring (MP) och Martin Nilsson (MP) om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer.
3. Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Göteborgs Stad har sedan 2016 en utarbetad modell för social hänsyn i upphandling med fokus på sysselsättningskrav. Motionärerna vill att modellen för social hänsyn i upphandling breddas så att även sociala företag kan bli underleverantörer till befintliga leverantörer som ett sätt att verkställa kravet som social hänsyn avser. För att möjliggöra det föreslår motionärerna att kommunfullmäktige beslutar att:

1. *Göteborgs modell för social hänsyn i offentlig upphandling ska utvidgas så att krav på social hänsyn kan tillgodoses genom att arbetsintegrerade sociala företag anlitas som underleverantörer.*
2. *Upphandlande enheter i Göteborgs Stad ska i större utsträckning göra affärer och sluta avtal med idéburen sektor till exempel genom att i ökande utsträckning använda de möjligheter till reserverad upphandling som Lagen om offentlig upphandling medger.*
3. *Nämnden för inköp och upphandling får i uppdrag att ta fram ett lämpligt volymmål som markant ökar andelen upphandlingar och inköp där sociala hänsyn tas.*

Bedömning ur ekonomisk dimension

De arbetsintegrerade sociala företagen (ASF) har en högre prissättning jämfört med andra företag, vilket skulle kunna innebära en högre kostnad för Göteborgs Stad om fler arbetsintegrerade företag får en ökad volym av avtal med social hänsyn. Tanken är att de sociala företagen över tid ska ha samma prisuttag som andra företag.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Det är positivt om en ökad andel ur målgrupperna kan få anställning på sociala företag eller via social hänsyn i upphandling. Att få fler i målgrupperna som står långt från arbetsmarknaden i sysselsättning är ett av förvaltningens kärnuppdrag. Förvaltningen ser att idéburen sektor i mycket hög grad bidrar till arbetsintegration som främst arbetar med målgrupper som står allra längst från arbetsmarknaden.

Utrikesfödda har en mycket högre arbetslöshet jämfört med inrikes födda och det är den största enskilda utmaningen att få fler i målgruppen att närma sig arbetsmarknaden. Den andra stora utmaningen är utbildningsbakgrund som är en känd och tydlig avdelare för att få ett jobb.

I en artikel från SCB 2017 *Risk för att arbetslöshet går i arv*¹ beskrivs att ungdomar med arbetslösa föräldrar löper nästan 70 procent högre risk än andra att hamna utanför både arbetsmarknad och studier. Att få fler vuxna att närma sig jobb leder inte bara till att den vuxna kan bli självförsörjande utan den vuxne som tar sig vidare ökar även chansen för sina barn att komma ut i jobb.

Kvinnor är i högre utsträckning utanför de registerbaserade systemen och riskerar att hamna i långt utanförskap, särskilt utrikesfödda kvinnor.

Förvaltningen ser att kort utbildning i kombination med andra parametrar som utrikes födda, psykisk ohälsa, funktionsnedsättning, i riskzon för kriminalitet, bor i socialt utsatta områden ökar risken för ett långvarigt utanförskap.

Samverkan

Information vid förvaltningens samverkansgrupp (FSG) den 12 oktober 2021.

Beslutet skickas till

Stadsledningskontoret (diarienummer 0809/21) senast den 29 oktober 2021.

Bilagor

1. Motion av Karin Pleijel (MP), Bosse Parbring (MP) och Martin Nilsson (MP) om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer

---

¹ [Risk för att arbetslöshet går i arv \(scb.se\)](https://www.scb.se/om-scb/nyheter/2017/170817-risk-for-att-arbetsloshet-gar-i-arv)

Ärendet

Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning har getts möjlighet att yttra sig om en motion till kommunfullmäktige om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer. Yttrandet ska vara stadsledningskontoret tillhanda senast den 29 oktober 2021.

Beskrivning av ärendet

Göteborgs Stad prövade en modell för social hänsyn i upphandling under åren 2013–2016. 2016 fattade kommunfullmäktige beslut om modellen för social hänsyn i upphandling som innebär att stadens alla upphandlade enheter ska tillämpa modellen när det är möjligt och lämpligt. Arbetsmarknad och vuxenutbildning har ett nära samarbete med förvaltningen för inköp och upphandling, alla upphandlingar bevakas för att kunna ställa krav på social hänsyn på de företag där det är möjligt. Förvaltningarna har också ansvar för att förvalta och utveckla modellen. I modellen finns reserverad upphandling med.

Motionärerna föreslår en breddad inriktning på social hänsyn i upphandling än det som varit stadens modell sedan 2016. Motionärerna ser att staden har stora möjligheter att påverka inriktning på de varor och tjänster som upphandlas då staden upphandlar för stora belopp. För 2019 handlade det om 24,9 miljarder kronor.

Motionärerna vill att Göteborgs Stad modell för social hänsyn breddas och utvecklas till att omfatta företag som bedriver sin verksamhet utifrån social hållbarhet. Dessa företag kompletterar stadens eget utbud på ett fördelaktigt sätt. De sociala företagen kan i stor utsträckning skapa flexibla lösningar som passar brukarna. Motionärerna ser därför att dessa företag bör få en ökad andel i de offentliga upphandlingarna och pekar på att detta ligger i linje med den nationella upphandlingsstrategiens mål nr 7 ”att öka den idéburna sektorns möjligheter till medverkan i de offentliga kontrakten”.

I motionen argumenteras för att den reserverade delen i upphandlingar bör utökas för att fler arbetsintegrerade företag kan utöka sina verksamheter och på så sätt få fler i arbete. Genom LOU finns möjligheten att reservera deltagande i upphandlingar av vissa välfärdstjänster till organisationer som uppfyller särskilda krav. Motionärerna menar att göteborgarna kommer att gynnas av att fler får del av det som den idéburna sektorn erbjuder. Därför bör Göteborg i större utsträckning använda sina möjligheter till att främja företag, civilsamhället och organisationer med stort socialt ansvarstagande i de fall det är möjligt.

I motionen föreslås att kommunfullmäktige beslutar följande:

- 1. Göteborgs modell för social hänsyn i offentlig upphandling ska utvidgas så att krav på social hänsyn kan tillgodoseas genom att arbetsintegrerade sociala företag anlitas som underleverantörer.*
- 2. Upphandlande enheter i Göteborgs Stad ska i större utsträckning göra affärer och sluta avtal med idéburen sektor till exempel genom att i ökande utsträckning använda de möjligheter till reserverad upphandling som Lagen om offentlig upphandling medger.*
- 3. Nämnden för inköp och upphandling får i uppdrag att ta fram ett lämpligt volymmål som markant ökar andelen upphandlingar och inköp där sociala hänsyn tas.*

Förvaltningens bedömning

Motionärerna föreslår en breddad inriktning på social hänsyn i upphandling än det som varit stadens modell sedan 2016. Förvaltningen arbetar med en fastställd modell för social hänsyn i upphandling tillsammans med inköp och upphandling som har fokus på sysselsättningskrav. I det konceptet och framarbetade processen finns reserverad upphandling med. Uppdraget idag i arbetet med modellen för social hänsyn är att skapa nya anställningar. Det behöver dessutom vara en person från den målgrupp som definierats för åtgärden.

Arbetsmarknad och vuxenutbildning har ett tätt samarbete med inköp och upphandling för att bevaka och ställa krav, där det är möjligt, på att företag som vinner upphandlingen ska anställa. Krav på social hänsyn ställs på de upphandlingar där affären är tillräckligt stor och tjänstedelen är tillräckligt omfattande.

Det är möjligt med nuvarande modell för en leverantör att anlita ett socialt företag som underleverantör i en upphandling där krav på social hänsyn ställs. Enligt gällande upphandlingsregler går det inte att ställa krav på de som vunnit upphandlingen att de måste använda specifika underleverantörer. Däremot går det reservera en del av en upphandling till sociala företag. Inom exempelvis en stor städupphandling kan man plocka ut trappstäd och reservera den delen för sociala företag under avtalsperioden. Efter avtalsperioden måste den reserverade delen konkurrensutsättas. I den reserverade delen ställs det inga sysselsättningskrav.

Sociala företag har en högre prissättning som gör att det sällan är attraktivt för företagen att välja ASF. Ytterligare en konsekvens som uppstår om sociala företag anlitas som underleverantörer är att de måste anställa. Det är förmodligen en kostnad som de sociala företagen inte kan bära. Reserverad upphandling finns i den upparbetade modellen för social hänsyn som Göteborgs Stad arbetar med. Idéburet offentligt partnerskap (IOP) eller reserverade platser kan endast vara under en avtalsperiod, därefter måste det konkurrensutsättas. Den reserverade delen används i liten omfattning idag. Förvaltningen Inköp och upphandling har i sitt uppdrag att öka den andelen.

Förvaltningen ser att idéburen sektor och sociala företag ger möjligheter till individer som står långt från arbetsmarknaden. Det arbete som idéburen sektor och sociala företag bedriver är ovärderligt. Tillsammans med stadens verktygslåda kan det ge individerna incitament, kompetenser och kunskaper för att nå anställning.

För att öka sysselsättningen både genom social hänsyn och genom andra anställningsformer och praktik ser förvaltningen att ett arbete gentemot befintliga leverantörer för staden behöver bedrivas för att på så sätt öka sysselsättningsgraden. Sociala företag, IOP och social hänsyn syftar till samma mål att få fler ut i anställning, dessa metoder bör förstärka varandra. Förvaltningen har möjlighet att förstärka med utbildning och jobbskapande aktiviteter till individer som behöver det som förberedelse inför eller under anställning för att individen ska kunna få ett varaktigt fäste på arbetsmarknaden. Ett bredare arbetssätt tillsammans med idéburen sektor och Göteborgs Stad bör utvecklas för att i ökad utsträckning kunna ge individerna jobbaktiviteter, insatser, utbildning och arbetsintegration i en kedja.

Motionens att-sats 1: förslag om att bredda modellen

Det är möjligt med nuvarande modell för en leverantör att anlita ett socialt företag som

underleverantör i en upphandling där krav på social hänsyn ställs. Eftersom modellen redan tillåter det motionärerna efterfrågar bedömer förvaltningen att förslaget inte kommer få någon verkan och föreslår därför att nämnden beslutar om att avstyrka den första beslutspunkten. Samtidigt ser förvaltningen att modellen bör vara föremål för en framtida samlad översyn.

Motionens att-sats 2: i ökad grad använda reserverad upphandling

Förvaltningen ställer sig positiv till att i ökad utsträckning använda reserverad upphandling. Tillsammans med IOP bidrar det till sysselsättningsskapande åtgärder för målgruppen. Skillnaden i prissättning jämfört med företagen behöver på något sätt utjämnas för att en ökad omfattning ska vara möjlig att genomföra.

Motionens att-sats 3: ta fram lämpligt volymmål

Tidigare erfarenhet har visat att det är ett svårt mål för förvaltningar och bolag att förhålla sig till ett bestämt volymmål som ökar andelen upphandlingar och inköp där social hänsyn tas. Förvaltningen ställer sig positiv till att mål sätts för att i högre grad använda upphandling och inköp som verktyg för att möjliggöra arbetsintegration. Ram för hur många som kan få anställning genom social hänsyn genom nya och befintliga avtal bör tas fram. Nyckeltal för personer som får jobb är helt nödvändigt att justeras upp. Mätmetoderna för hur det görs behöver ses över och justeras.

Förvaltningen instämmer i inköp- och upphandlingsnämndens yttrande om motionen, där de bedömer att det är mest lämpligt att nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning ges i uppdrag att ta fram ett målvärde som tar hänsyn till Arbetsmarknad och vuxenutbildnings olika insatser och åtgärder mot målgrupperna. Av denna anledning föreslår förvaltningen att nämnden avstyrker motionens att-sats 3.

Andreas Lökholt
Förvaltningsdirektör

Anette Åke
Planeringsledare

§ 152, diarienummer 0275/21

Yttrande till kommunstyrelsen om motion kring upphandling av sociala företag och idéburna aktörer

Beslut

1. Idrott- och föreningsnämnden tillstyrker motionens förslag om modell för social hänsyn i upphandling med medföljande kommentarer
2. Idrott- och föreningsnämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som sitt eget yttrande

Handlingar

- Tjänsteutlåtande avdelning ekonomi, daterad 2021-10-05
- Bilaga 1. Motion av Karin Pleijel (MP), Bosse Parbring (MP) och Martin Nilsson (MP) om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer, Handling 2021 nr 103.

Protokollsutdrag skickas till

- Stadsledningskontoret
- Avdelning utveckling & ekonomistyrning

Dag för justering

2021-10-28

Vid protokollet

Sekreterare

Andrea Lindahl

Ordförande

Sarah Ullmark (M)

Justerande

Bettan Andersson (V)

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2021-10-05

Diarienummer 0275/21

Handläggare Eva Wenström

Telefon: 031-368 21 27

E-post: eva.wenstrom@ioff.goteborg.se

Yttrande till kommunstyrelsen om motion kring upphandling av sociala företag och idéburna aktörer

Förslag till beslut

I idrotts- och föreningsnämnden

1. Idrott- och föreningsnämnden tillstyrker motionens förslag om modell för social hänsyn i upphandling med medföljande kommentarer
2. Idrott- och föreningsnämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som sitt eget yttrande

Sammanfattning

Idrott- och föreningsnämnden har den 18 juni mottagit en motion ställd av Karin Pleijel (MP) Bosse Parbring (MP) och Martin Nilsson (MP) kring förslag om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer i Göteborgs stad. Yttrandet ska vara behandlat senast 29 oktober.

Motionärerna föreslår att Göteborgs modell för social hänsyn i offentlig upphandling ska utvidgas så att krav på social hänsyn kan tillgodoses genom att arbetsintegrerande sociala företag anlitas som underleverantörer.

Motionärerna föreslår vidare att upphandlande enheter i Göteborgs Stad i större utsträckning ska göra affärer och sluta avtal med idéburen sektor till exempel genom att i ökande utsträckning använda de möjligheter till reserverad upphandling som Lagen om offentlig upphandling medger.

Samt att nämnden för inköp och upphandling ska få i uppdrag att ta fram ett lämpligt volymmål som markant ökar andelen upphandlingar och inköp där sociala hänsyn tas.

Förvaltningen gör bedömningen att modellen för social hänsyn som finns redan idag möjliggör för social hänsyn även hos underleverantörer. Förvaltningen ser positivt på att i större utsträckning sluta avtal och ingå affärer med idéburen sektor. Förvaltningen har svårt genomlysna om ett volymmål skulle utgöra en lösning för att öka samhällsnyttan, däremot är det av stor vikt att bedöma nyttor och effekter av ställda krav i samband med uppföljning.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Balansen i kravställningen är viktig och god kunskap kring vad och på vilket sätt social hänsyn kan användas för att få en balanserad kravställning. Det behövs noggranna överväganden av vilka krav kring sociala hänsyn som ska ställas. Detta behövs både för att bibehålla konkurrensen och att lägga kraven i upphandlingen på ett sådant sätt att det inte exkluderar de mindre företagen, men också för att undvika överprövningar. Att efterfråga effekter och nyttor av gjorda upphandlingar i uppföljningarna för att sätta nyttan i förhållande till kostnaderna.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Förvaltningen gör bedömningen att En ökad kravställning i upphandlingen om mål kring social hänsyn skulle troligtvis få en positiv samhällseffekt och vara positivt för den sociala hållbarheten. Ett mervärde och en positiv effekt för samhället, staden och den enskilde skulle kunna uppnås genom fler reserverade upphandlingar.

Samverkan

Ingen samverkan har skett med de fackliga organisationerna i ärendet.

Bilagor

1. Motion av Karin Pleijel (MP), Bosse Parbring (MP) och Martin Nilsson (MP) om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer, Handling 2021 nr 103.

Ärendet

Idrott- och föreningsnämnden har den 18 juni mottagit en motion ställd av Karin Pleijel (MP), Bosse Parbring (MP) och Martin Nilsson (MP) kring förslag om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer i Göteborgs stad. Yttrandet ska vara behandlat senast 29 oktober.

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige har beslutat att sända en motion av Karin Pleijel (MP), Bosse Parbring (MP) och Martin Nilsson (MP) om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer för yttrande till ett antal nämnder och styrelser. *KF: Handling 2021 nr 103*

Motionärerna föreslår att:

Göteborgs modell för social hänsyn i offentlig upphandling ska utvidgas så att krav på social hänsyn kan tillgodoses genom att arbetsintegrerande sociala företag anlitas som underleverantörer.

Upphandlande enheter i Göteborgs Stad ska i större utsträckning göra affärer och sluta avtal med idéburen sektor till exempel genom att i ökande utsträckning använda de möjligheter till reserverad upphandling som Lagen om offentlig upphandling medger.

Att nämnden för inköp och upphandling får i uppdrag att ta fram ett lämpligt volymmål som markant ökar andelen upphandlingar och inköp där sociala hänsyn tas.

Göteborgs stad har sedan 2016 en modell för social hänsyn i form av sysselsättningskrav i upphandling. Den inkomna motionen lyfter att modellen behöver kompletteras så att sysselsättningskrav inte bara riktas mot stora företag, utan tydligt involverar företag, som redan idag bedriver sin verksamhet med social hållbarhet som syfte. Motionärerna vill också att staden tydligt verkar för att sociala företag och idéburen sektor ska tilldelas fler kontrakt eller få utföra fler tjänster.

Göteborgs modell för social hänsyn i offentlig upphandling

Social hänsyn i upphandling innebär att man använder upphandlingen som ett arbetsmarknadsverktyg och skriver in ett särskilt kontraktsvillkor om sysselsättning. Avsikten är att ställa krav på stadens leverantörer gällande anställning för personer som behöver kommunens hjälp att komma ut i arbete. Detta kan vara nyanlända, personer med funktionsvariation, personer på försörjningsstöd och långtidsarbetslösa med flera.

Social hänsyn i upphandling bygger på samverkan mellan leverantörer, ansvarig upphandlare och rekryteringsansvariga.

Arbetsintegrerande företag

Arbetsintegrerande sociala företag benämns som en typ av företag som driver näringsverksamhet med syfte att integrera människor som har stora svårigheter att få och/eller behålla ett arbete, i arbetsliv och samhälle. Verksamheten bedrivs oftast i formen av ekonomisk förening och vill för de anställda skapa delaktighet, och återinvestera vinster samtidigt som den skall vara organisatoriskt fristående från offentlig verksamhet.

Förvaltningens bedömning

Modell för social hänsyn i upphandling

Förvaltningen utreder vid större entreprenader och tjänster möjligheten till kravställning som innebär att personer som står långt ifrån arbetsmarknaden bereds möjlighet till sysselsättning. Utmaningen i en upphandling handlar om att få balans i kravställningen.

Förvaltningen stödjer modellen men ser samtidigt en viss risk i att öka kravställandet ytterligare. Att både öka kravet om antal kontrakt med arbetsintegrerande företag, samtidigt som kraven inte ska vara så långtgående eller begränsa konkurrensen kan till och med bidra till att minska antalet anbud. Leverantörer kan ha väl fungerande och upparbetade leverantörskedjor som de inte vill släppa och kan därför välja att avstå helt från att lämna anbud. Dessa utmaningar kan hanteras genom att ställa väl balanserade krav i själva upphandlingen. Exempelvis skarpare krav i större kontrakt, och mer stöttande och uppmuntrande i mindre kontrakt.

Här finns även en ökad risk för överprövningar, där leverantörer anser att kraven inte står i proportion till det som ska upphandlas, samt en ökad risk att projekt kan bli försenade alternativt stoppade p.g.a. många omprövningar. Hanteringen av detta kan ske genom att ställa rimliga krav på antalet platser i kontrakten, ha en bra kommunikation/dialog mellan alla parter och förenkla för leverantörerna att få tag på personer i kontrakten.

Det är av största vikt att de organisationer och företag som avser ställa sina tjänster till förfogande i upphandling med social hänsyn behöver fungera i samspel med en leverantör med totalentreprenad. Kravet om professionalism kan med det eventuellt öka på de arbetsintegrerande sociala företagen. Det kan inte ses som en rättighet att få delta utan en delaktighet bygger på kvalifikationer och kraft att leverera på marknaden. Om inte kan det medföra en risk för viten.

Genom att reservera upphandlingar för företag, civilsamhället och organisationer med stort socialt ansvarstagande i de fall det är möjligt, stärks den sociala hållbarheten.

Göteborgs stad är en stor aktör på marknaden och skulle göra stor skillnad med en ökad tillämpning av modellen om sociala hänsynskrav.

Att i större utsträckning göra affärer och sluta avtal med idéburen sektor

I Göteborgs stads riktlinje för inköp och upphandling framgår att det i varje upphandling, som en naturlig del, ska ingå krav kring bättre miljö och ett hållbart samhälle. I den del av riktlinjen som avser hållbar upphandling ingår bland annat att ställa krav kring ett företags sociala ansvar. Förvaltningen gör bedömningen att modellen för social hänsyn redan idag tillåter sociala företag och idéburna organisationer bli underleverantörer.

I och med att möjligheten redan finns så handlar det snarare om tillämpningen av dessa. Förvaltningen ställer sig dock tveksam till att påtryckningar om ytterligare krav är rätt väg att gå. I ett eventuellt uppdrag till nämnden för inköp och upphandling bör tonvikt istället ligga på utmaningar kring kompetens om Agenda 2030 målen och hur vi genom upphandling, inte minst med sociala hänsynsmål kan bidra till dem.

Volymmål för att öka andelen upphandlingar och inköp där social hänsyn tas

Förvaltningen ser en risk i att ta fram ett volymmål som passar för hela staden eller att volymmått i sig uppfyller större nytta. Det kanske snarare är ökad kompetens om effekterna som kan uppnås som behöver öka. Den rådande modellen beskriver redan mål och nyttor ur ett samhällsperspektiv.

Förvaltningen ser sammantaget att nyttan av att öka kravställandet kring den sociala hållbarheten, följa upp antalet genomförda reserverade upphandlingar och göra en nyttoanalys att bygga vidare på, ger mer än ett övergripande volymmål. Att efterfråga effekter och nyttor av gjorda upphandlingar i uppföljningarna ser vi kommer att öka både medvetandet och kravställningen.

Anders Ramsby

Lotta Lidén Lundgren

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef

Svar på remiss - Motion av MP gällande upphandling av sociala företag och idéburna aktörer

§ 256, N165-0414/21

Beslut

1. Socialnämnd Sydväst tillstyrker motion om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer med hänvisning till de synpunkter och förslag som redovisas i tjänsteutlåtandet och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.
2. Socialnämnd antecknar ett yttrande från M, L och C till protokollet.

Sammanfattning av ärendet

I motion till kommunfullmäktige föreslår Karin Pleijel (MP), Bosse Parbring (MP) och Martin Nilsson (MP) kommunfullmäktige besluta att:

1. Göteborgs modell för social hänsyn i offentlig upphandling ska utvidgas så att krav på social hänsyn kan tillgodoses genom att arbetsintegrerande sociala företag anlitas som underleverantörer.
2. Upphandlande enheter i Göteborgs Stad ska i större utsträckning göra affärer och sluta avtal med idéburen sektor till exempel genom att i ökande utsträckning använda de möjligheter till reserverad upphandling som Lagen om offentlig upphandling medger.
3. Nämnden för inköp och upphandling får i uppdrag att ta fram ett lämpligt volymmål som markant ökar andelen upphandlingar och inköp där sociala hänsyn tas.

Socialnämnd Sydväst är remissinstans i ärendet och ska yttra sig till kommunstyrelsen.

Handling

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 29 september 2021.

Yrkanden

Ordförande Lena Olinder (M), å alliansens vägnar, yrkar att nämnden avslår förvaltningens tjänsteutlåtande och att nämnden avstyrker motionen.

Elias Ytterbrink (MP), Eshag Kia (S), Kjell Larsson (D) och Christian Larsson (V) yrkar bifall till förvaltningens tjänsteutlåtande.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition på yrkandena och finner att förslaget det egna förslaget bifallits.

Omröstning begärs.

Omröstning

Godkänd propositionsordning: "Ja-röst för bifall till ordförandes yrkande. Nej-röst för bifall till Ytterbrinks (MP), Kias (S), Larssons (D) och Larssons (V) yrkande"

För Ja-propositionen röstar Sabina Music (C), Birgitta Jakosjin (L), Marcus Luthje (SD) och ordförande Lena Olinder (M).

För Nej-propositionen röstar Christian Larsson (V), Göran Moberg (S), Kjell Larsson (D), Elias Ytterbrink (MP), Eshag Kia (S) Robin Lynch (D) och Annica Sjögren (V).

Med sju röster för Ytterbrinks (MP), Kias (S), Larssons (D) och Larssons (V) yrkande och fyra röster för ordförandes yrkande beslutar socialnämnden att bifalla Ytterbrinks (MP), Kias (S), Larssons (D) och Larssons (V) yrkande, dvs bifall till förvaltningens tjänsteutlåtande.

Protokollsanteckning

Företrädarna för M, L och C antecknar följande till protokollet:

Vi reserverar oss mot beslutet att tillstyrka motionen till förmån för eget yrkande om avslag. Vi vill avslå motionen för att den försvårar upphandling för privat och idéburen verksamhet.

Vi anser att regler som begränsar företags och idéburna organisationers möjlighet att delta i offentlig upphandling skall vara väl underbyggda och ha med den upphandlade tjänsten att göra.

Motionären vill att företag, som har som främsta mål att få ut människor - som i dag har svårt att få eller behålla ett arbete på arbetsmarknaden - till arbetslivet, skall bli reserverade till att få delta i upphandling. Företag med andra mål ställs alltså utanför.

I Göteborg finns redan ett mål med social hänsyn, men motionären vill utvidga detta till att gälla fler upphandlingar och därmed ytterligare begränsa vilka företag och organisationer som kan vara med i upphandlingen. Motionären vill reservera upphandlingar till företag som har arbetsintegration som mål.

Motionären vill ytterligare få möjlighet att reservera deltagande i upphandlingar av vissa välfärdstjänster för företag som har arbetsintegration som mål. Detta kommer att försvåra för LOV-företagen.

Exempel:

Ett företag inom städbranschen kan i dag ha som mål att utföra städning till hög kvalitet, med noll miljöpåverkan, med bra villkor för de anställda och med utbildad personal.

Om de vill vara med i en upphandling, måste de lägga om sin verksamhet, så att de tar in personal som står långt ifrån arbetsmarknaden - detta ska vara det största målet för verksamheten, inte kvalitén på tjänsten - för att få vara med i upphandlingen.

Utdrag ur protokoll
Sammanträdesdatum: 2021-10-27

Reservation

Företrädarna för M, L, C reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Företrädarna för SD reserverar sig mot beslutet.

Justering

Socialnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen

Dag för justering

2021-10-27

Vid protokollet

Sekreterare

Niklas Hall

Ordförande

Lena Olinder (M)

Justerande

Christian Larsson (V)

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2021-09-29

Diarienummer N165-0414/21

Handläggare

Dag Eliasson

Telefon: 031-365 00 00

E-post: dag.eliasson@socialsydvast.goteborg.se

Svar på remiss – Motion av MP gällande upphandling av sociala företag och idéburna aktörer

Förslag till beslut

I socialnämnd Sydväst

1. Socialnämnd Sydväst tillstyrker motion om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer med hänvisning till de synpunkter och förslag som redovisas i tjänsteutlåtandet och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.
2. Socialnämnd Sydväst förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Sammanfattning

I motion till kommunfullmäktige föreslår Karin Pleijel (MP), Bosse Parbring (MP) och Martin Nilsson (MP) kommunfullmäktige besluta att:

1. Göteborgs modell för social hänsyn i offentlig upphandling ska utvidgas så att krav på social hänsyn kan tillgodoses genom att arbetsintegrerande sociala företag anlitas som underleverantörer.
2. Upphandlande enheter i Göteborgs Stad ska i större utsträckning göra affärer och sluta avtal med idéburen sektor till exempel genom att i ökande utsträckning använda de möjligheter till reserverad upphandling som Lagen om offentlig upphandling medger.
3. Nämnden för inköp och upphandling får i uppdrag att ta fram ett lämpligt volymmål som markant ökar andelen upphandlingar och inköp där sociala hänsyn tas.

Socialnämnd Sydväst är remissinstans i ärendet och ska yttra sig till kommunstyrelsen senast den 29 oktober 2021.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen bedömer att det finns olika faktorer att beakta avseende motionens förslag avseende den ekonomiska dimensionen.

Det finns förutsättningar för långsiktigt minskade kostnader genom ett väl utvecklat arbete i enlighet med motionens förslag i och med den specialkompetens många idéburna organisationer besitter inom särskilda områden. De har även en väl utvecklad förmåga att engagera volontärer samt har ett gott förtroende hos de för sin verksamhet aktuella målgrupp.

Genom att skapa möjlighet till sysselsättning för fler så ökar möjligheten till att komma närmare arbetsmarknaden och egen försörjning vilket minskar stadens kostnader för bland annat försörjningsstöd.

Avgörande faktorer att säkerställa när det gäller utvidgad social hänsyn eller reserverad upphandling är att kostnaderna inte blir alltför höga samt att kvalitén är i enlighet med det som krävs.

Förvaltningen bedömer att det i vissa fall kan bli så att social hänsyn eller reserverad upphandling kan leda till att vissa upphandlade varor och tjänster blir något dyrare, vilket innebär en högre kostnad för avropande organisationer. Det kan i sådana fall vara aktuellt att utarbeta någon typ av kompensation för stadens avropande organisationer. Annars kan det leda till att avropen blir alltför få.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Motionen har som syfte att gynna målgrupper specifikt mot beaktan av den sociala dimensionen. Förvaltningen bedömer att det ur flera aspekter kan ha en positiv inverkan för flera målgrupper om utökad social hänsyn tas i de fall det är möjligt och lämpligt.

Anledningen till det är att idéburna organisationer har en viktig specialistkompetens inom många områden. De har även ett väl utvecklat gott förtroende hos flera målgrupper där kommun och andra myndigheter har ett lägre förtroende.

Motionens förslag bedöms framförallt kunna leda till ökade möjligheter till sysselsättning för målgrupper som står långt från arbetsmarknaden vilket är positivt.

Samverkan

Information i förvaltningens samverkansgrupp (FSG) den 20 oktober 2021.

Bilagor

1. Motion från MP om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer, KF-handling 2021 nr 103.

Ärendet

I motion till kommunfullmäktige föreslår Karin Pleijel (MP), Bosse Parbring (MP) och Martin Nilsson (MP) kommunfullmäktige besluta att utvidga Göteborgs stads modell för social hänsyn i offentlig upphandling, i större utsträckning använda reserverad upphandling samt att Nämnden för inköp och upphandling får i uppdrag att ta fram ett lämpligt volymmål för att följa att det sker en ökning.

Socialnämnd Sydväst är remissinstans i ärendet och ska yttra sig till kommunstyrelsen senast den 29 oktober 2021.

Beskrivning av ärendet

Motionen föreslår kommunfullmäktige besluta att:

1. Göteborgs modell för social hänsyn i offentlig upphandling ska utvidgas så att krav på social hänsyn kan tillgodoses genom att arbetsintegrerade sociala företag anlitas som underleverantörer.
2. Upphandlande enheter i Göteborgs Stad ska i större utsträckning göra affärer och sluta avtal med idéburen sektor till exempel genom att i ökande utsträckning använda de möjligheter till reserverad upphandling som Lagen om offentlig upphandling medger.
3. Nämnden för inköp och upphandling får i uppdrag att ta fram ett lämpligt volymmål som markant ökar andelen upphandlingar och inköp där sociala hänsyn tas.

Nedan beskrivs gällande bestämmelser och styrande dokument som motionen avser:

Göteborgs modell för social hänsyn

Kommunfullmäktige tog i februari 2016 beslut om att modell för social hänsyn i upphandling ska användas i staden i de upphandlingar där omfattning av affären gör det möjligt.

Social hänsyn i upphandling innebär att man använder upphandlingen som ett arbetsmarknadsverktyg och skriver in ett särskilt kontraktsvillkor om sysselsättning. Avsikten är att ställa krav på stadens leverantörer gällande anställning för personer som behöver kommunens hjälp att komma ut i arbete. Detta kan vara nyanlända, personer med funktionsvariation, personer med försörjningsstöd och långtidsarbetslösa med flera.

En stödfunktion finns hos Inköp och upphandling som i nära samarbete med förvaltningen för Arbetsmarknad och vuxenutbildning stödjer staden i arbetet med Jämlik stad.

Upphandlaren har tidig kontakt med stödfunktionen för social hänsyn i upphandling för att diskutera kommande upphandling. Bland annat så diskuteras tidsperiod, bransch, längd och arbetsuppgifter. Därefter kommer man fram till ifall det är en upphandling där man ska ställa krav och i sådana fall vilket: dialog eller skarpt.

Upphandlingen annonseras, leverantörer ger anbud och efter utvärdering tilldelas en eller flera leverantörer. Dessa leverantörer ska ha en dialog med stödfunktionen om social hänsyn i upphandling för att diskutera rekryteringsbehov och vilka arbetssökande som kommunen har till sitt förfogande.

Reserverad upphandling

Upphandlingsmyndigheten beskriver att en reserverad upphandling innebär att vissa leverantörer får en positiv särbehandling. Det gäller leverantörer som annars skulle ha svårt att konkurrera om kontrakt. Syftet är att stödja integration av personer med funktionsnedsättning eller personer som har svårt att komma in på arbetsmarknaden. En upphandlande organisation har möjlighet att reservera deltagandet i en upphandling av vissa välfärdstjänster som anges i LOU. Då gäller andra bestämmelser som beskrivs nedan.

Bestämmelserna innebär en möjlighet att reservera deltagande i upphandlingar av vissa välfärdstjänster till organisationer som uppfyller följande krav:

- Syftet med organisationen ska vara kopplat till tjänstens tillhandahållande.
- Organisationens vinst ska återinvesteras.
- Organisationens lednings- och ägarstruktur ska vara grundad på personalens ägande eller aktivitet.

Detta gäller vissa tjänster som anges med CPV-koder i 19 kapitlet 6 a §§ i LOU. Det finns begränsningar när det gäller avtalets löptid och möjlighet att tilldela samma organisation ett nytt avtal genom reserverad upphandling.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen är positiv till det motionen föreslår och föreslår därför nämnden att tillstyrka den. Förvaltning vill dock adressera några områden som är viktiga att beakta.

Det är en utmaning att nå de personer som står långt ifrån arbetsmarknaden och i det arbetet behövs många kompetenser och en utvecklad samverkan med idéburen sektor och sociala företag som kan vara en viktig del i det arbetet. Förvaltningen samarbetar på olika sätt med verksamheter inom det här området och har positiva erfarenheter från det.

Genom förslag 1 i motionen ska social hänsyn utvidgas genom underleverantörspektivet vilket kan vara bra så att kvalitén bibehålls samtidigt som det kan gynna grupper långt ifrån arbetsmarknaden. Förvaltningens projekt Vamos är ett exempel som skulle kunna sammankopplas och långsiktiga effekter kan då förstärkas just genom att aktuella verksamheter kopplas in som underleverantörer vid vissa upphandlingar.

Förslag 2 avseende reserverad upphandling som inte har använts i någon större utsträckning av Göteborgs stad. Staden har framförallt arbetat med IOP och då framförallt utifrån idéburen sektors specifika kompetens och målgruppskännedom. Genom reserverad upphandling kan målsättningar kopplat till sysselsättning för grupper långt från arbetsmarknaden kanske uppnås i ökad utsträckning.

Förslag 3 adresseras till inköp och upphandlingsnämnden. Förvaltningen vill poängtera att det i uppföljningen är avgörande att följa att det sker en utveckling i önskad riktning för att i största möjliga utsträckning undvika inlåsnings effekter i aktuella verksamheter.

Beslutet ska skickas till:

Kommunstyrelsen

Dag Eliasson

Avdelningschef

Anna Holmqvist

Tf Förvaltningsdirektör

Tid: 13.00-16.30

Plats: Yesbox Gamlestaden

Paragrafer: 102-116

Närvarande

Ledamöter

Anders Sundberg, Ordförande

Lennart Olsson, 1:e vice ordförande, Teams, §102-§113

Angela Aylward, 2:e vice ordförande

Bengt Forsling, ledamot, Teams, §102- §113

Marith Hesse, Ledamot

Olov Langenius, Ledamot

Boris Leimar, Ledamot

Håkan Eriksson, Ledamot

Patrik Andersson, VD

Eva-Lena Albihn, vice VD och sekreterare

Lena Sultanovic/Magnusson, BRG § 109

Susan Runsten, BRG § 109

Lars Bern, BRG, § 110

Lina Lundgren, BRG, § 111

Annelie Wignell, BRG, § 113

Daniel Langkilde, Annotell AB, § 115

Justeringsdag: 2021-10-25

Underskrifter

Sekreterare

Eva-Lena Albihn

Justerande

Angela Aylward

Ordförande

Anders Sundberg

§ 102 Sammanträdet öppnas

Anders Sundberg öppnade sammanträdet och hälsade alla välkomna.

§ 103 Val av protokolljusterare

Att jämte ordförande justera dagens protokoll utsågs Angela Aylward.

§ 104 Föregående mötesprotokoll

Föregående mötesprotokollen lades med godkännande till handlingarna.

§ 105 Anmälan jäv

Olov Langenius anmälde jäv § 109 och deltog inte i beslutet.

§ 106 VD-rapport (Ekonomi och verksamhetsrapport)

Patrik Andersson redogjorde för VD-rapporten inklusive ekonomi och verksamhetsuppföljning.

Styrelsen antecknade informationen.

§ 107 Information och återrapportering av uppdraget att operationalisera Agenda 2030 i verksamheten

Eva-Lena Albihn återrapporterade uppdraget att operationalisera Agenda 2030 i verksamheten.

Styrelsen antecknade informationen.

§ 108 Information styrande dokument

Patrik Andersson informerade om ändringar i de styrande dokumenten.

Styrelsen för Business Region antecknade informationen.

§ 109 Remiss motion upphandling av sociala företag och idéburna aktörer

Lena Sultanovic Magnusson och Susan Runsten presenterade förslaget till yttrande till remissvar gällande motion angående upphandling av sociala företag och idéburna aktörer.

Styrelsen för Business Region Göteborg AB beslutade att,

Godkänna yttrandet till remissvar och översända till SLK.

§ 110 Fördjupad presentation om testbäddar

Lars Bern informerade om det fördjupade materialet kring testbäddar.

Styrelsen antecknade informationen.

§ 111 Uppföljning och information Yesbox

Lina Lundgren presenterade uppföljning och information om Yesbox.

Styrelsen antecknade informationen.

§ 112 Kort information efter beslut i kommunfullmäktige

Patrik Andersson informerade kort efter beslut i kommunfullmäktige.

Styrelsen antecknade informationen.

§ 113 Information samlad riskbild inför 2022

Annelie Wignell informerade om samlad riskbild inför 2022.

Styrelsen antecknade informationen.

§ 114 Deltagande av delägda bolags styrelseledamöter

Styrelseledamöterna informerade i enlighet med beslut § 99 210922 från respektive bolags styrelsearbete.

- Almi Företagspartner Väst AB, Anders Sundberg.
- Sahlgrenska Science Park AB, Olov Langenius.

§ 115 Annotell AB deltar och delger styrelsen sin syn på att driva företag i Göteborg och Göteborgsregionen

Daniel Langkilde presenterade Annotell ABs verksamhet som utvecklar Software Service mot Automotive branschen. Bra att driva företag i Göteborgsregionen men det saknas affärsutveckling och att utveckla affärer kring programmerare och produktutvecklare i mjukvaror. Svårt att hitta rätt kompetens, men gör det globalt.

§ 116 Övriga frågor

Inga övriga frågor.

Göteborgs
Stad

Detta dokument är elektroniskt signerat.

Ordförande: Anders Sundberg

Justerande, 2:e vice ordförande: Angela Aylward

Sekreterare: Eva-Lena Albihn

Beslutsunderlag

Styrelsen 2021-10-25

Ärende/Paragraf:

Diariernr: 0809/21

Handläggare:

Susan Runsten, processledare

Lena S Magnusson, processledare

Telefonnummer:

031-367 62 12 / 031-367 62 05

E-post:

susan.runsten@businessregion.se

lena.sultanovic@businessregion.se

Yttrande motion om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer

Förslag till beslut

Styrelsen i Business Region Göteborg föreslås besluta när det gäller förslag 1 avstyrka, förslag 2 inte ta ställning och förslag 3 tillstyrka.

Sammanfattning

Karin Pleijel (MP), Bosse Parbring (MP) och Martin Nilsson (MP) har skrivit en motion om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer. Motionsskrivarna föreslår kommunfullmäktige att besluta följande:

1) Göteborgs modell för social hänsyn i offentlig upphandling ska utvidgas så att krav på social hänsyn kan tillgodoses genom att arbetsintegrerande sociala företag anlitas som underleverantörer.

BRG avstyrker förslaget eftersom det redan är möjligt att använda sociala företag som underleverantörer.

2) Upphandlande enheter i Göteborgs Stad ska i större utsträckning göra affärer och sluta avtal med idéburen sektor till exempel genom att i ökande utsträckning använda de möjligheter till reserverad upphandling som Lagen om offentlig upphandling medger.

Göteborgs Stad behöver arbeta tillsammans med idéburen sektor för att lösa de stora samhällsutmaningarna. BRG tar inte ställning till förslaget, då det ur ett näringslivsperspektiv är en större fråga.

BUSINESS REGION GÖTEBORG AB

Besöksadress: Östra Hamngatan 5, Postadress: Box 11119, 404 23 Göteborg
Telefon växel: 031-367 61 00, www.businessregiongoteborg.se

3) Nämnden för inköp och upphandling får i uppdrag att ta fram ett lämpligt volymmål som markant ökar andelen upphandlingar och inköp där sociala hänsyn tas.

BRG ställer sig positiv till att öka social hänsyn i upphandlingar och tillstyrker förslaget.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Det lönar sig såväl för ekonomin som för samhället att ställa hållbarhetskrav i offentlig upphandling. När en person går från utanförskap till arbete innebär det en vinst för samhället och för individen.

Bedömning ur ekologisk dimension

Bolaget har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Göteborgs Stad kan genom upphandling ställa krav och styra mot ökad inkludering på arbetsmarknaden.

Delaktighet och inkludering på arbetsmarknaden är centralt inom Programmet för Jämlig Stad och finns också med i handlingsplanen för Näringslivsstrategiska programmet, där målsättningen är att 120 000 nya jobb ska skapas i Göteborgsregionen till 2035.

Ärendet

Karin Pleijel (MP), Bosse Parbring (MP) och Martin Nilsson (MP) har skrivit en motion om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer, med begäran om yttrande senast 2021-10-29.

Beskrivning av ärendet

Göteborgs stad har sedan 2016 en modell för social hänsyn i form av sysselsättningskrav i upphandling. Motionsskrivarna anser att modellen

behöver kompletteras och att staden tydligt bör verka för att sociala företag och idéburen sektor ska tilldelas fler kontrakt eller få utföra fler tjänster, bland annat genom att reservera lämpliga upphandlingar för företag som har arbetsintegration som mål. Motionsskrivarna menar att Göteborg i större utsträckning bör använda sina möjligheter till att främja företag, civilsamhället och organisationer med stort socialt ansvarstagande i de fall det är möjligt.

Motionsskrivarna föreslår kommunfullmäktige att besluta följande:

1. Göteborgs modell för social hänsyn i offentlig upphandling ska utvidgas så att krav på social hänsyn kan tillgodoses genom att arbetsintegrerande sociala företag anlitas som underleverantörer.
2. Upphandlande enheter i Göteborgs Stad ska i större utsträckning göra affärer och sluta avtal med idéburen sektor till exempel genom att i ökande utsträckning använda de möjligheter till reserverad upphandling som Lagen om offentlig upphandling medger.
3. Nämnden för inköp och upphandling får i uppdrag att ta fram ett lämpligt volymmål som markant ökar andelen upphandlingar och inköp där sociala hänsyn tas.

Det ska tydligt framgå av remissvaret om BRG avstyrker, tillstyrker eller inte tar ställning till förslaget.

Yttrande

Utifrån BRG:s uppdrag och roll tar yttrandet näringslivets perspektiv som utgångspunkt.

BRG arbetar för inkludering på arbetsmarknaden, bland annat genom samarbete inom staden samt med näringsliv och organisationer för att stärka den sociala hållbarheten. Det finns stora påverkansmöjligheter med upphandling och det är viktigt att analysera effekterna av de olika åtgärder som föreslås.

BRG delar upp sitt yttrande och svarar separat på punkterna enligt nedan:

1. Göteborgs modell för social hänsyn i offentlig upphandling ska utvidgas så att krav på social hänsyn kan tillgodoses genom att arbetsintegrerande sociala företag anlitas som underleverantörer.

Enligt Inköp och Upphandling är det redan idag möjligt för en leverantör att anlita en underleverantör för ett uppdrag under avtalsperioden.

Leverantörer får alltså använda sig av arbetsintegrerande sociala företag som underleverantörer. Om sociala företag används som underleverantör övergår kravet om att nyanställa personer, som behöver kommunens hjälp till jobb, till dem.

BRG avstyrker förslaget eftersom det enligt Inköp och Upphandling redan är möjligt att använda sociala företag som underleverantörer idag.

2. Upphandlande enheter i Göteborgs Stad ska i större utsträckning göra affärer och sluta avtal med idéburen sektor till exempel genom att i ökande utsträckning använda de möjligheter till reserverad upphandling som Lagen om offentlig upphandling medger.

BRG ställer sig positiv till att Göteborgs Stad i större utsträckning arbetar tillsammans med idéburen sektor för att lösa de stora samhällsutmaningarna. 2014 till 2018 hade BRG i uppdrag att arbeta för socialt företagande. Bedömningen efter uppdraget var att det behövs nya tankegångar och en affärsmässig beteendeförändring över tid för att sektorn ska bli mer stabil och ekonomiskt hållbar. Det involverar även nya beteendemönster från offentlig sektor och politiken. En policy föreslogs för offentlighetens roll där sociala företag och sociala innovationer prioriteras, används och synliggörs. Att visa på nyttan för staden av sociala innovationer och socialt företagande samt någon form av projektmedel att söka för samhällsnyttiga lösningar föreslogs som möjliga vägar framåt.

Motionens förslag att Göteborgs stad i större utsträckning ska göra affärer med idéburen sektor och reservera upphandlingar till dem bedöms som mer komplex. BRG vill framhålla vikten av att möjliggöra för fler små och medelstora företag att sluta avtal med Göteborgs stad. Att kravställa på social hållbarhet och ge alla mindre aktörer, oavsett organisationsform,

chansen till affär är något som bör främjas. Kvalitet och pris bör utöver det fortsatt vara utgångspunkten för hur staden utvärderar sina anbud.

BRG väljer med anledning av ovan förda resonemang att inte ta ställning till förslaget.

3. Nämnden för inköp och upphandling får i uppdrag att ta fram ett lämpligt volymmål som markant ökar andelen upphandlingar och inköp där sociala hänsyn tas.

BRG ställer sig positiv till att öka social hänsyn i upphandlingar. Fokus bör vara på vilka effekter som ska uppnås och vilka mål staden når, snarare än andel upphandlingar som tillämpar social hänsyn. Resurser bör också läggas på uppföljning och dialog med leverantörerna samt för att säkerställa att leverantörerna har uppfyllt sin del av avtalet.

Mål för social hänsyn bör samordnas med Nämnden för Arbetsmarknad och Vuxenutbildning. Det finns behov av fler insatser än jobb, vilket kan kopplas på genom dialogkrav. Dialogkrav möjliggör för fler av stadens mindre leverantörer att bidra till Göteborgs Stads mål om en jämlik stad genom att erbjuda annat än anställning såsom t ex praktik, studiebesök, prao och sommarjobb. Om fler av stadens leverantörer kan bidra till social hållbarhet kan det göra stor skillnad.

BRG tillstyrker förslaget, då social hänsyn i upphandlingar ökar inkludering på arbetsmarknaden.

Patrik Andersson

Vd, Business Region Göteborg AB

Vid protokollet:

_____
Mohamed Hama Ali

Justeras:

_____
Kjell Björkqvist

_____
Roger Höög

§ 14

Remisser

- b. Motion av Karin Pleijel (MP), Bosse Parbring (MP) och Martin Nilsson (MP) om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer**

Anna-Karin Trixe redogör för bolagets yttrande över motion av Karin Pleijel (MP), Bosse Parbring (MP) och Martin Nilsson (MP) om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer, i enlighet med utsänd handling.

Beslut

Styrelsen beslutar att besvara motionen i enlighet med bedömningen i bolagets yttrande.

Styrelsehandling nr.14b
Utfärdat 2021-10-13
Diarienummer 2021-0191

Handläggare
Mohamed Hama Ali
Telefon:031-773 7554
E-post: mohamed.hama.ali@framtiden.se

Yttrande över motion av Karin Pleijel (MP), Bosse Parbring (MP) och Martin Nilsson (MP) om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer.

Förslag till beslut

Styrelsen för Förvaltnings AB Framtiden:

Motionen av (MP) om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer besvaras i enlighet med den bedömning som framgår i yttrandet.

Sammanfattning

Förvaltnings AB Framtiden har blivit ombedd att lämna ett yttrande över en motion från Karin Pleijel (MP), Bosse Parbring (MP) och Martin Nilsson (MP) om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer.

Motionen handlar om att de upphandlande myndigheterna i staden i större utsträckning bör verka för att sociala företag och idéburen sektor ska tilldelas fler kontrakt och att detta ska ske genom reserverade upphandlingar och idéburet offentligt partnerskap (IOP).

Motionärerna anför att staden ska använda sina möjligheter till att främja sociala företag, civilsamhället och organisationer med stort socialt ansvarstagande. De tre förslag som motionärerna lyfter upp för att nå detta är att utvidga stadens modell för social hänsyn, att stadens upphandlande myndigheter i större utsträckning gör reserverade upphandlingar samt att nämnden för inköp och upphandling får i uppdrag att ta fram volymmål som markant ökar upphandlingar med social hänsyn.

Bolaget gör bedömningen att koncernens bolag har väl utarbetade rutiner för arbetet med sociala hänsyn vid offentlig upphandling, och ställer sig positiva till ett samordnat arbetssätt som i större utsträckning möjliggör reserverade upphandlingar.

Motionen ska besvaras senast 2021-10-29.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Framtidens bedömning är att reserverade upphandlingar kan ha ekonomisk påverkan i viss grad, även om så inte behöver bli fallet. I de upphandlingar som genomförs får denna risk vägas mot de positiva effekter som reserverade upphandlingar bedöms ha.

Bedömning ur ekologisk dimension

Bolaget har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Koncernens bolag eftersträvar att alla upphandlingar ska främja sund konkurrens och främja hållbara arbetsrättsliga villkor. Reserverade upphandlingar kan bidra till att stärka den sociala dimensionen i bolagens upphandlingar och i större utsträckning möjliggöra integration av personer med funktionsnedsättning eller personer som står långt borta från arbetsmarknaden.

Samverkan

Ärendet har inte varit föremål för samverkan.

Expedieras

stadsledningskontoret@stadshuset.goteborg.se

Bilagor

1. *Motion av Karin Pleijel (MP), Bosse Parbring (MP) och Martin Nilsson (MP) om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer*

Ärendet

Förvaltnings AB Framtiden har blivit ombedd att lämna ett yttrande över en motion från Karin Pleijel (MP), Bosse Parbring (MP) och Martin Nilsson (MP) om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer.

Motionen ska besvaras senast 2021-10-29.

Beskrivning av ärendet

I motionen från (MP) uppmärksammas att Göteborgs stads verksamheter årligen upphandlar för närmare 25 miljarder kr, vilket medför att staden i egenskap av en stor beställare kan påverka marknaden i en mer hållbar inriktning. Motionärerna hänvisar till stadens modell för social hänsyn i form av sysselsättningskrav som sedan lanseringen resulterat i att många personer fått in foten på arbetsmarknaden.

Stadens modell för social hänsyn i form av sysselsättningskrav vänder sig till företag som i samband med ett upphandlingsförfarande åtar sig att rekrytera anvisade personer och bereda dom arbete under kontraktstiden. Motionärerna efterfrågar en utvidgning av modellen så att den även inkluderar sociala företag vars främsta syfte är social och yrkesmässig integration av personer med funktionsnedsättning eller personer som har svårt att komma in på arbetsmarknaden.

Utöver stärkta möjligheter till reserverad upphandling av sociala företag efterfrågar motionärerna en generellt större inkludering av civilsamhället och menar på att den idéburna sektorns potentiella bidrag till stadens verksamheter bör tas till vara.

Det förslag som motionärerna för fram som bedöms särskilt beröra Framtiden är att stadens upphandlande myndigheter i större utsträckning ska sluta avtal med idéburen sektor genom de möjligheter till reserverad upphandling som LOU medger.

Bolagets bedömning

Bolagen inom Framtidenkoncernen har under lång tid ställt sysselsättningsfrämjande sociala krav och därigenom skapat arbetstillfällen som ett led i socialt ansvarsfull offentlig upphandling. Därutöver har Framtidenkoncernen genom Bostads AB Poseidon tecknat idéburna offentliga partnerskap (IOP) för att ta tillvara civilsamhällets kapacitet och kunskap som bidrar till att utveckla vår verksamhet. IOP är primärt möjligt i de situationer där det inte finns en upprättad ekonomisk marknad där privata och offentliga aktörer erbjuder sina tjänster i konkurrens. När en marknad väl öppnats upp för privata aktörer träder upphandlings- och konkurrensregelverket in. Mot den bakgrunden är möjligheten till reserverade upphandlingar särskilt intressant. Det är ett förfarande som kan genomföras inom alla verksamhetsområden, oaktat om det finns en upprättad ekonomisk marknad eller inte.

Reserverade kontrakt innebär generellt att upphandlande myndigheter kan reservera deltagandet i en upphandling för leverantörer vars främsta syfte är social och yrkesmässig integration av personer som står långt bort från arbetsmarknaden. Dessa arbetsintegrerade sociala företag får därigenom en positiv särbehandling eftersom de annars skulle ha svårt att konkurrera om ett kontrakt.

Framtiden har i samverkan med nämnden för inköp och upphandling medverkat på möten med representanter från den idéburna sektorn. Det finns en varierande bild över vilka

sociala företag som finns, inom vilka områden de kan erbjuda tjänster samt till vilken kapacitet och omfattning. Framtidens bedömning är att det kan bli resurskrävande om stadens bolag och förvaltningar ska göra separata marknadsanalyser och genomföra avskilda reserverade upphandlingar. Även om Framtiden har upprättade kontaktytor och arbetar med att inkludera sociala företag i reserverade upphandlingar, ser vi behov av samordning inom staden som underlättar och effektiviserar förfarandet för de enskilda beställarna.

Inom staden finns en stor mängd ramavtal som tecknas av nämnden för inköp och upphandling, ett fåtal av dessa riktas explicit till sociala företag. Framtidens bedömning är att uppdraget till nämnden för inköp och upphandling bör vidgas till att nämnden ser över förutsättningarna för att i större utsträckning teckna separata ramavtal med sociala företag som uppfyller villkoren i LOU.

Datum

Underskrift

.....

.....

Namnförtydligande

Terje Johansson

VD och koncernchef

Mohamed Hama Ali

Chefsjurist

Handling 2021 nr 103

Motion av Karin Pleijel (MP), Bosse Parbring (MP) och Martin Nilsson (MP) om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer

Göteborg stad upphandlar varor och tjänster för stora belopp. För 2019 handlade det om 24,9 miljarder kronor. Det ger staden en stor möjlighet att kunna påverka utbud och inriktning på de varor och tjänster som konsumeras i Göteborg. Det staden efterfrågar blir attraktivt för företag att producera och leverera.

Göteborgs stad har sedan 2016 en modell för social hänsyn i form av sysselsättningskrav i upphandling. Många personer har fått arbete genom sådana upphandlingar. Modellen behöver kompletteras så att den inte bara riktas mot stora företag som ställer sysselsättningskrav, utan tydligt involverar företag, som redan idag bedriver sin verksamhet med social hållbarhet som syfte.

Sociala företag och idéburen sektor erbjuder tjänster som på ett gynnsamt sätt kompletterar stadens eget utbud. De kan ofta skapa de flexibla lösningar som krävs för att tillgodose speciella krav hos brukarna. De bör därför få en större plats i offentliga upphandlingar i enlighet med den nationella upphandlingsstrategins mål nr 7 "att öka den idéburna sektorns möjligheter till medverkan i de offentliga kontrakten."

Vi anser att staden tydligt bör verka för att sociala företag och idéburen sektor ska tilldelas fler kontrakt eller få utföra fler tjänster tex inom ramen för idéburet offentligt partnerskap. Staden behöver därför i högre grad använda möjligheten att reservera lämpliga upphandlingar för företag som har arbetsintegration som mål.

Genom LOU finns möjligheten att reservera deltagande i upphandlingar av vissa välfärdstjänster till organisationer som uppfyller särskilda krav. Det kan handla om att företaget ska återinvestera sin vinst i verksamheten, eller att företaget ska vara ägt eller drivet av personalen.

Göteborgarna gynnas av att få del av den bredd som den idéburna sektorn tillför kommunens verksamheter. I Göteborg ska vi jobba tillsammans för att stärka den sociala hållbarheten och med upphandling kommer stora påverkansmöjligheter. Därför bör Göteborg i större utsträckning använda sina möjligheter till att främja företag, civilsamhället och organisationer med stort socialt ansvarstagande i de fall det är möjligt.

Kommunfullmäktige föreslår besluta att:

1. Göteborgs modell för social hänsyn i offentlig upphandling ska utvidgas så att krav på social hänsyn kan tillgodoses genom att arbetsintegrerande sociala företag anlitas som underleverantörer.
2. Upphandlande enheter i Göteborgs Stad ska i större utsträckning göra affärer och sluta avtal med idéburen sektor till exempel genom att i ökande utsträckning använda de möjligheter till reserverad upphandling som Lagen om offentlig upphandling medger.
3. Nämnden för inköp och upphandling får i uppdrag att ta fram ett lämpligt volymmål som markant ökar andelen upphandlingar och inköp där sociala hänsyn tas.

Karin Pleijel (MP)

Bosse Parbring (MP)

Martin Nilsson (MP)

Utdrag ur protokoll

Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor

Sammanträdesdatum 2021-10-04

§89

Remiss – Motion av Karin Pleijel (MP), Bosse Parbring (MP) och Martin Nilsson (MP) om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer.

Ippsepp Meyer menar att det är viktigt att rådet lyfter konsumentrollen snarare än producentrollen i frågan. Det finns både för- och nackdelar med sociala företag och idéburna aktörer. Många gånger är det dessa aktörer som anställer personer med funktionsnedsättning vilket är positivt. Samtidigt innebär införandet av LOV i daglig verksamhet att många små verksamheter försvann vilket drabbade enskilda i målgruppen. Vidare innebär LOV problem med insyn och uppföljning. Det är viktigt att konsumentperspektivet stärks och att det säkras att ett eventuellt leverantörsbyte inte medför negativa konsekvenser för konsumenten. Tjänsten ska ha lika bra eller bättre kvalitet för konsumenten.

Beslut

Rådet beslutar att ge samordnaren i uppdrag att formulera rådets yttrande enligt redogjort inlägg samt förankra yttrandet via mailavstämning med rådets ledamöter.

Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Ledamöterna som representerar de politiska partierna i kommunstyrelsen deltar inte i beslutet.

Utdrag ur protokoll fört vid sammanträde med
Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor ovanstående dag.
Rätt utdraget betygar i tjänsten:

Lena Hasselgren
planeringsledare
Avdelningen Kvalitet och verksamhet

Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågors yttrande över motion av Karin Pleijel (MP), Bosse Parbring (MP) och Martin Nilsson (MP) om upphandling av sociala företag och idéburna aktörer

Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor tillstyrker förslagen i motionen med de synpunkter rådet här lämnar.

Motionärerna föreslår att Göteborgs Stads modell för upphandling med social hänsyn kompletteras så att den tydligt involverar arbetsintegrerade sociala företag och idéburen sektor.

Göteborgs stads råd för funktionshinderfrågor representerar konsumentrollen snarare än producentrollen i frågan. Ur det perspektivet finns både för- och nackdelar med sociala företag och idéburna aktörer. Många gånger är det dessa aktörer som anställer personer med funktionsnedsättning vilket är positivt. Samtidigt har rådet erfarenhet av att exempelvis införandet av LOV i daglig verksamhet innebar att många små verksamheter, huvudsakligen i stadens drift, försvann vilket har drabbat enskilda personer och specifikt personer i viss målgrupp. Vidare innebär LOV problem med insyn och uppföljning.

Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor menar att det är viktigt att konsumentperspektivet stärks. Vid en eventuell komplettering av modellen för upphandling med sociala hänsyn måste det garanteras att ett eventuellt leverantörsbyte inte medför negativa konsekvenser för konsumenten. Effekterna av leverantörsbyte måste analyseras ur ett konsumentperspektiv. Den upphandlade tjänsten ska ha lika bra eller bättre kvalitet för konsumenten än det alternativ den ska ersätta.

Göteborgs Stads råd för funktionshinderfrågor

2021-10-04